

Suvi Venäläinen

”KYLLÄ SE LAPSI ON OLLUT
PELASTAVA ENKELI, IHAN SILLEE
SUORAAN SANOTTUNA”

Isyyden vaikutus motivaatioon raitistua kun-
toutuksessa päihdehoidossa

Opinnäytetyö
Hoitotyön koulutusohjelma

Maaliskuu 2010

MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU

Mikkeli University of Applied Sciences

 MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU Mikkeli University of Applied Sciences		Opinnäytetyön päivämäärä 27.3.2010
Tekijä(t) Suvi Venäläinen		Koulutusohjelma ja suuntautuminen Hoitotyö, sairaanhoitaja
Nimeke "Kyllä se lapsi on ollut pelastava enkeli, ihan silleen suoraan sanottuna" - Isyyden vaikutus motivaatioon raitistua kuntouttavassa päihdehoidossa		
Tiivistelmä <p>Tutkimuskysymykseni on, miten isyys vaikuttaa motivaatioon miehillä, jotka ovat kuntouttavassa päihdehoidossa. Tavoitteenani on löytää isyydestä tekijöitä, jotka vaikuttavat motivaatioon ja haluun raitistua. Tutkimusaineistona ovat teemahaastattelut, jotka tein Tyynelän kuntoutuskeskuksessa toukokuussa 2008. Analysoin haastatteluja sisällönanalyysin keinoin. Haastatelin seitsemää miestä Tyynelän kuntoutuskeskuksessa. Keskeisiä käsitteitä ovat motivaatio ja isyys.</p> <p>Tämän aineiston perusteella isyydellä on keskeinen merkitys motivaatioon raittiuteen pyrkimisessä. Alkoholin käytöstä seuraavat negatiiviset seuraukset, kuten syyllisyys, häpeä ja huono omatunto olivat merkittävimmät motivaatiota edistävät tekijät. Motivaatiota vahvistaa erityisesti uusien roolin omaksuminen isyydessä. Riskitekijöinä motivaatiota ehkäisemässä ovat avio- tai avoero.</p> <p>Johtopäätökset liittyvät riskitekijöiden ja motivaatiota lisäävien tekijöiden tunnistamiseen ja varhaiseen puuttumiseen. Lapsen syntymä vaikuttaa selvästi motivaatiota lisäävänä tekijänä, jonka seurauksena neuvoloissa tulisi seuloa jo raskausaikana riskiryhmään kuuluvia miehiä tarkoitukseen sovelletuilla testeillä. Lapsella ja isyydellä on merkittävä vaikutus motivaation heräämiseen sekä sen ylläpitämiseen. Tätä kautta voidaan kehittää motivoivaa haastattelua menetelmänä.</p>		
Asiasanat (avainsanat) Isyys, motivaatio, ehkäisevät, edistävät ja vahvistavat tekijät		
Sivumäärä 48	Kieli suomi	URN
Huomautus (huomautukset liitteistä) 3. liitettä		
Ohjaavan opettajan nimi Paula Mäkeläinen		Opinnäytetyön toimeksiantaja Tyynelän kuntoutuskeskus, VALMA- hanke

 <p>MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU Mikkeli University of Applied Sciences</p>		Date of the bachelor's thesis 27.3.2010
Author(s) Suvi Venäläinen	Degree programme and option Degree program of nursing	
Name of the bachelor's thesis Impact of fatherhood in motivation in remedial drug treatment		
Abstract <p>Research question is how fatherhood impacts the motivation in remedial drug treatment. My main goal is to find factors in fatherhood that affect the motivation and the person's own will of getting sober. The research material consists of theme interviews of seven men which were recorded at Tyynelä rehabilitation centre in May 2008. I analyze the interviews using a content analysis method. The central themes are motivation and fatherhood.</p> <p>In this material fatherhood appears to have a central role in motivation. The negative effects of using alcohol, like guiltiness, shemeness and bad conscience, appears to be a significant factor that enhance motivation. A strengthening factor in motivation is the increase the new roles of fatherhood. Risk factors in preventing motivation are divorce.</p> <p>The conclusion of the analysis deals with recognizing the risk factors and early interference. The Birth strengthens motivation and due to this child health clinics should already during the pregnancy screen for the men that belong to the risk group could be tested regularly by applied tests. Children and fatherhood have significant role in expediting and strengthening motivation. Because of that it could be useful to develop the motivation interview as a method.</p>		
Subject headings, (keywords) Fatherhood, motivation, (preventive factors) preventive factors and strengthening factors.		
Pages 48	Language finnish	URN
Remarks, notes on appendices 3. notes on appendices		
Tutor Paula Mäkeläinen	Bachelor's thesis assigned by Tyynelä rehabilitation centre, VALMA-project	

Esipuhe

Isyys voi olla katkeransuloista ikävää tai suurta riemua ja iloitsemista lasten olemassa olosta. Päihdeongelmaisilla vanhemmuus jää taka-alalle ja heitä ei nähdä missään muussa roolissa. Isät, varsinkin he, jotka pyrkivät parantamaan elämäänsä, pitää saattaa näkyväksi tässä yhteiskunnassa. Olen iloinen, että uskaltauduin tuntemattomalle maaperälle selvittämään päihdeongelmaisten isien kokemuksia ja ajatuksia suhteessa heihin itseensä. Tämän vuoksi haluan ensimmäisenä kiittää haastattelemiani miehiä siitä, että he raottivat elämäänsä ja kokemuksiaan päihdeongelmasta isyyden näkökulmasta. Haastattelemieni miesten isyydestä löytyy kipeitä kokemuksia, mutta päällimmäisenä mieleeni jäi kuitenkin toivo ja ajatus siitä, että heille isyys näyttäytyy erittäin tärkeänä asiana elämässä. Lapset antavat heille paljon ja ovat valmiita taistelemaan vaikeuksia vastaan, jotta pääsevät takaisin hyvin toteutuvan vanhemmuuden piiriin.

Haluan kiittää myös ohjaajaani Paula Mäkeläistä erinomaisista neuvoista, tarkennuksista ja antoisista keskusteluista tutkimusprosessin edetessä. Kiitän myös Jonna Ahlfors-Bomania sekä Katri Ruuskasta keskusteluistamme ja opastuksesta päihdeongelmiin liittyvissä kysymyksissä. Mielenkiinto opinnäytetyötäni kohtaan antoi voimia jatkaa eteenpäin. Kiitän myös Anne-Maarit Ulmasta kipinän sytyttämisestä päihdehoitotyöhön uudelleen pitkän tauon jälkeen. Kiitokset vielä Jyrki Koskelalle sekä Tyynelän kuntoutuskeskuksen hoitohenkilökunnalle osoittamastanne tuesta ja avusta. Ja Marialle suurkiitos kaikesta tuesta.

Varkaudessa 2.11.2009

Suvi Venäläinen

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	4
2	MOTIVAATIO, PÄIHDE- ISYYS JA ALKOHOLIRIIPPUVUUDESTA TOIPUMINEN	6
2.1	Motivaatio.....	6
2.2	Päihde- isyys	7
2.3	Alkoholiriippuvuudesta toipuminen	9
3	OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITE.....	11
4	AINEISTON KERUU JA ANALYYSI	12
4.1	Tutkimusaineisto ja kohderyhmä.....	12
4.2	Aineiston keruu.....	13
4.3	Haastattelujen eettiset kysymykset	14
4.4	Aineiston käsittely ja analyysi	15
5	TULOKSET	18
5.1	Haastateltavien taustaa.....	18
5.2	Isyyden vaikutus motivaatiota edistävänä tekijänä.....	18
5.3	Muita motivaatiota edistäviä tekijöitä	23
5.4	Isyyden vaikutus motivaatiota vahvistavana tekijänä.....	24
5.5	Muita motivaatiota vahvistavia tekijöitä	27
5.6	Motivaatiota raitistua ehkäisevät tekijät	29
5.7	Yhteenvedo keskeisistä tutkimustuloksista	32
6	POHDINTA	33
6.1	Tulosten tarkastelu.....	33
6.2	Tulosten luotettavuus.....	37
6.2.1	Haastattelujen onnistuminen ja mittarin luotettavuus.....	37
6.2.2	Aineiston analyysin onnistuminen	39
6.3	Johtopäätökset ja jatkotutkimusaiheet	41
7	LÄHTEET	43
8	LIITTEET.....	46
8.1	Liite 1. Saatekirje.....	46
8.2	Liite 2. Teemahaastattelu kysymykset	47
8.3	Liite 3. Analyysin kulku.....	48

1 JOHDANTO

Kirjan ”Pullonkauloja” esipuheessa Elina Haavio-Mannila toteaa, että tyypillisessä suomalaisessa alkoholiperheen tarinassa isä juo ja mukiloi vaimoan. Jossain vaiheessa äiti kokoaa voimansa ja ajaa isän pois kodista, jonka jälkeen äiti ja lapset elävät ”elämänsä onnellisina loppuun asti”. Lasten kärsimyksistä tai erosta seuraavasta isättömyydestä ei tarinoissa puhuta. Haavio-Mannila toteaa lisäksi, että hyvinvointivaltiossa tarvitaan epävirallista ja virallista toimintaa sekä alkoholistien että heidän läheistensä ongelmien ratkaisemiseksi tai lieventämiseksi. (Haavio-Mannila, 2003, 8-9.)

Sosiaali- ja terveysministeriö on nostanut yhdeksi keskeiseksi tavoitteeksi ottaa käyttöön vanhempien kasvatustehtävää tukevia toimintamalleja äitiys-, lasten- ja perheneuvoloissa. Vaikka päihdeongelmien ensisijainen tavoite on auttaa yksilöä, niin perheiden kanssa tehtävä työ ja varhainen puuttuminen hoidon kautta vähentävät myös päihdeongelmaisen läheisten ja muun ympäristön kokemia haittoja. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2004, 25, 149.) Alkoholismi on monen perheen arkipäivää. Äidille alkoholismi on häpeä, mutta häntä suojaa yhteiskunnan äitimyytti, jossa ajatellaan, että lapsen paras on yhteydessä äitiin. Kuitenkin lapselle molemmat vanhemmat ovat tärkeitä. Päihteiden väärinkäyttö vähentää merkittävästi yksilön mahdollisuuksia toimia vanhempana, tämän vuoksi päihdeongelmaisen vanhemmuutta tulee tukea, niin äitien kuin isienkin kohdalla.

Päättötyön aihe valikoitui helposti, koska aiheesta on tehty vähän tutkimusta. Hakusanoilla ja niiden yhdistelmillä suomeksi ja englanniksi ei juuri löytynyt materiaalia internetistä tai kirjastojen hakuohjelmilla. Hakusanoina käytin yksittäin ja yhdistelminä mm. päihde, isyys, alkoholi, alkoholismi, vanhemmuus, kuntouttava hoito, motivaatio.

Tutkimus on laadullinen ja haastattelumenetelmänä käytin teemahaastattelua ja analyysimenetelmänä sisällönanalyysia. Tutkimus toteutetaan Tyynelän kuntoutuskeskuksessa ja haastateltavien mukaanottokriteerit Tyynelän asiakkuuden lisäksi olivat isyyden ja alkoholiongelman olemassaolo. Tutkimuksessa selvitettiin, miten isyys

vaikuttaa motivaatioon. Pyrin selvittämään, voidaanko isyydestä löytää motivaatiokeinoja päihderiippuvuudesta toipuville. Tutkimuksen avulla etsitään keinoja, jotka auttavat motivoitumisessa irti päihderiippuvuudesta. Huomioin taustakirjallisuuteen tutustuessani, että isyys on lähes poikkeuksetta ohitettu tai jätetty huomiotta kokonaan, kun käsiteltiin perhettä ja vanhemmuutta. Myös muissa tutkimuksissa tutkijat ovat tämän seikan huomanneet (Itäpuisto 2001, Ruisniemi 2006, Sinkkonen 2003.) Isyyden mahdollisuutta ei usein huomioitu teksteissä. Isyydestä vaietaan ja isät jäävät ulkopuolelle perheistä puhuttaessa. Alla oleva lainaus Yö- yhtyeeltä nousi esiin yhden miehen haastattelussa, kun häneltä kysyttiin, mitä hän toivoo tulevaisuudelta suhteessa lapseensa. Se kiteyttää hyvin sen rakkauden tunteen, mitä haastatteluista välittyi. Vaikka miehillä on ollut elämä ja isyys joskus pahastikin hukassa, he välittivät suunnattomasti lapsistaan ja pitivät näitä suurena voimavarana elämässään. Kutsumpa eräs mies lastaan pelastavaksi enkeliksi.

“Voi kunpa matkas onneksi koituis, vihaa katkeruutta et tuntis joutavaa, voi kun oisit viisaampi kuin isäs milloinkaan, kunpa oppisit ajattelemaan”

Yö- yhtye

2 MOTIVAATIO, PÄIHDE- ISYYS JA ALKOHOLIRIIPPUVUUDESTA TOIPUMINEN

2.1 Motivaatio

Tässä tutkimuksessa motivaatiolla tarkoitetaan tarkoitushakusta, intentionaalista eli tavoitteellista ja myönteisesti suuntautunutta toimintaa, jolloin ihmisen tavoitteena on toimia omaksi parhaaksi. Motivaatio määrittää todennäköisyyttä sille, että yksilö aloittaa, jatkaa ja sitoutuu tiettyyn muutosstrategiaan. Motivaatio saa päihteiden käyttäjän tekemään muutoksia elämässään. Päihdehoitoon sovellettuna motivoivat interventiot voivat auttaa asiakasta siirtymään tilanteeseen, jossa hän on motivoitunut muutoksen tekemiseen. Vaikka ihmisen sisäiset tekijät luovat muutoksen perustan, on perheellä ja muilla ulkoisilla tekijöillä vaikutusta muutosmotivaatioon. (Miller 2008, 18, 19, Miller & Rollnick 1999, 82, 86.)

Koski-Jänteen (2008, 8- 10) mukaan riippuvuuskäyttäytymiseen kiinnittyneillä on tyypillisesti kahdenlaisia keskenään kilpailevia tavoitteita. Mielihyvän tai helpotuksen kokeminen ohjaa toimintaa, toisaalta koetetaan välttää käyttöä seuraavat haitat ja syyllisyyden tunteet. Näiden tavoiteristiriitojen ratkaiseminen ja tavoitteiden siirtyminen muutosta vastustavalta puolelta sitä tukevalle puolelle auttaa yksilöä sitoutumaan muutokseen ja ryhtymään toimimaan sen aikaansaamiseksi. Motivoivan haastattelun tavoite on muutosta koskevien tavoiteristiriitojen ratkaiseminen. Motivoivan haastattelun keskeisiä tekijöitä ovat yksilön itsemääräämisoikeuden kunnioittaminen ja yhteisön tuen saaminen. Lisäksi siihen vaikuttaa kompetenssiin tarve, jolloin yksilöllä on tarve kokea, että omalla toiminnalla on vaikutusta ja se tuottaa toivottuja tuloksia. Motivoivan haastattelun menetelmät tukevat yllä esitettyjä tekijöitä. Sosiaalisen yhteyden tunnetta lisätään välttämällä syyllistämistä sekä osoittamalla empatiaa ja kunnioitusta. Itsemääräämisoikeutta tuetaan antamalla ihmiselle vapaus valita tavoitteensa sekä pyrkimällä saamaan esille hänen henkilökohtaisia tarpeitaan ja syyttään muutokselle. Ihmisen muutoksen tukeminen tapahtuu auttamalla ihmistä kehittämään selkeät ja realistiset tavoitteet sekä odotukset muutoksen seurauksista. Lisäksi ihmiselle annetaan positiivista palautetta sekä vahvistetaan tietoisuutta hänen omista kyvyistään ja mahdollisuuksistaan. Riippuvuuskäyttäytymistä ja motivaatiota tarkastellessa on syytä muistaa, että molempiin vaikuttavat yksilön sosiaaliset suhteet ja

ympäristö sekä hänen oma elämäntilanteensa. Yksilön päihdekäyttäytyminen voi myös olla reaktio eri tavalla vaikeaa tai epätydyttävään elämäntilanteeseen, jolloin tilanteen muuttuminen voi johtaa, siihen riippuvuudesta irtaantuminen voi tapahtua suhteellisen helposti. (Koski- Jännes 2008, 8-10.)

Motivaatio on ajan ja tilanteiden mukaan eri tavalla vaihteleva tila, johon vaikuttavat ristiriitaiset tavoitteet. Vaikka motivaatio liittyy yksilöön, se voidaan nähdä yksilön ja toisten ihmisten välisenä vuorovaikutuksen tuloksena, jolloin ulkoiset tekijät toimivat motivaation ehtona. Erilaiset kokemukset heikentävät tai voimistavat motivaatiota. Merkittävimpiä motivaatioon vaikuttavia tekijöitä ovat yksilön eri tilanteisiin liittyvät hätä ja ahdinko, voimakkaat elämäntapahtumat sekä kognitiivinen arviointi, jossa ihminen tarkastelee päihteiden käytön vaikutusta elämäänsä. Lisäksi käytön kielteiset seuraukset tai myönteiset ylläkkeet elämässä vaikuttavat osaltaan motivaation. Hoitajan merkittävin rooli on auttavan yhteistyösuhteen luomisessa. Hoitajan rooli on auttaa päihdeongelmaista tunnistamaan ongelmakäyttäytyminen sekä näkemään, että luopuminen päihteistä on hänen omien etujensa mukaista. (Miller 2008, 19- 21.)

2.2 Päihde- isyys

Päihdehoitotyön kirjallisuudessa mm. puhutaan vanhemmuudesta, mutta vanhemmuudella tarkoitetaan äitiyttä. Isät saatetaan mainita sivulauseessa tai heidät jätetään mainitsematta kokonaan. Päihdehoitotyön kirjassa (Inkinen, Partanen & Sutinen 2000,173) on jakso “Päihdeongelmat aikuisiässä”, jossa käsitellään päihdeongelmaa naisten, perheiden ja työelämän kannalta. Kuitenkin psykologisen kehityksen kannalta on tärkeää tiedostaa, että myös miehet tulevat vanhemmaksi ja vanhemman liiallinen alkoholin käyttö on aina riski lapselle. Siinä puhutaan naisen elämänsä aikana tapahtumista, mutta miehen elämän kulkuun liittyvät tapahtumat sivutaan. Miesten ja naisten kehitystehtävät ovat usein samoja, kuten perheen perustaminen, lasten kasvattaminen sekä lapsen kouluun lähteminen. Tämän vuoksi on mielestäni mielenkiintoista, ettei isyyttä mainita samalla tavalla elämän kulkuun vaikuttavana tekijänä, kuten äitien kohdalla tehdään. Vanhemmuuden tukemisessa myös miesten osalta on huomioitava raitistumisen mahdollisuus. Tietenkin lapsen edun niin vaatiessa, vanhemmuutta on rajoitettava tai tuettava, mutta on myös tärkeää tarjota mahdollisuus

miehelle toteuttaa isyyttään.

Ruisniemen (2006, 179, 247, 249) tutkimuksessa molemmat sukupuolet kokivat vanhemmuuden kuuluvan vastuun tuovan oman haasteensa, mutta myös tuovan energiaa päihdeettömyyden muutostyöhön. Raitistumisen prosessissa vanhemmuudesta nauttiminen nousi keskeiseksi tekijäksi vanhemmuudessa. Lisäksi lapsesta on tullut voimavara ja ilon lähde. Vanhemmuuden teema ei päihdekuntoutuksessa voi ohittaa, vaan vanhemmuus toimii voimavarana sekä muutosta eteenpäin vievänä haasteena. Mielenkiintoinen seikka Ruisniemen (2006) tutkimuksessa oli, että hänen tutkimuksestaan ei noussut esiin vanhempien kokemia syyllisyyden tunteita. Koski- Jänteesen (ks. 1991, 630- 631.) tutkimuksessa syyllisyyden tunteet nousivat vanhempien puheessa esiin. Ruisniemen (2006) tutkimuksessa ei vanhemmat halunnut kantaa syyllisyyttä, koska vanhemmuuteen tahdottiin keskittyä juuri tähän hetkeen. Syyllisyyden puuttuminen haastateltujen puheesta, voi osittain selittyä sillä, että aihe on edelleen liian kipeä puhuttavaksi.

Psykologisessa tutkimuksessa on keskitytty lähes yksinomaan äidin ja lapsen väliseen suhteeseen. Isyys on joko laiminlyöty tai sitä on arvioitu äidin antamien tietojen pohjalta. Tällä on ollut myös vaikutusta siihen, että vastuu lapsen psyykkisestä kehityksestä on jäänyt melkein yksinomaan naisten harteille. Miehellä on perinteisesti annettu kurinpitäjän ja taloudellisen vastuunkantajan rooli, mutta nykyaikana miehelle on tarjolla muitakin rooleja. (Sinkkonen 2003, 261.) Jouko Huttunen (2001) on muun muassa tutkinut muuttuvaa miehisyyttä ja isyyden uusia suuntia. Hän on todennut, että isyyden rooli on muuttunut kohti hoiva-isyyttä. Tämän lisäksi myös vähän läsnä olevaa isyyttä ns. niukalti-isyyttä ja psykologista isättömyyttä esiintyy. Usein juuri päihdeongelmat aiheuttavat niukalti-isyyttä ja nämä ongelmat voivat johtaa isä- lapsi suhteen katkeamiseen.

Uuden isyyden psykologisessa taustassa on nähtävissä muutamia mielenkiintoisia seikkoja, kuten sen tuoma hyöty lapselle. Hoivaava isyys tuo lapselle hyötyä hänen kasvunsa tukemisessa. Yhteiskunnallisesti merkitys on suuri, koska nykyaikana naiset suuntaavat enenevässä määrin työelämään. Lisäksi yhteiskunta on luopunut perinteisen äitiyden tukemisesta ja ohjannut tukea verotuskäytänteiden, isän oikeuden perhevapaisiin ja subjektiivisen päivähoito- oikeuden muodossa koskemaan koko perhet-

tä. Avio- ja avoerot ovat lisääntyneet, jonka vuoksi on tärkeää kiinnittää huomiota lapsen ja isän välisiin suhteisiin, koska usein erojen myötä suhde saattaa katketa. Yhteiskunnassa on tapahtunut muutos joka mahdollistaa isyyden kokemisen uudenaikaisena elämänvaiheena, johon kuuluu lapsesta huolehtiminen ja tiivis lapsen elämään osallistuminen. (Huttunen 1999, 188- 191.)

Hokkasen (2005, 71) mukaan alkoholin käyttö voi olla vaikuttamassa välillisesti tai suoraan parisuhteen katkeamiseen. Avioeron osittaisena syynä voi olla miehen päihdeiden käyttö. Eron jälkeen perhe ei asu enää samassa taloudessa ja heillä on yhteishuoltajuus. Tuolloin puoliso voi kokea, ettei enää pysty suojelemaan lapsia päihdeiden käytöltä tai sen seurauksilta. Tämä aiheuttaa epäluottamusta, vaikka muuten isän suhtautuminen lapseen ja vastuunotto kyky usein parantuisikin eron jälkeen. Mäkirannan (2003, 488) mukaan päihdehoidossa ovat vain äidit, isät sitoutuvat vaihtelevasti hoitoon. Osaltaan vaikuttaa myös se seikka, ettei hoitopaikkoja ole samalla tavalla tarjolla koko perhettä hoitamaan. Nätkin (2006, 5, 9) toteaa, että vanhemmuuden kuvaamisessa keskistytään vauva- ja pikkulapsivaiheeseen, jolloin äidin rooli korostuu entisestään. Miesten alkoholin käyttöä kuvattaessa isyyttä tai lapsia harvoin mainitaan.

2.3 Alkoholi-riippuvuudesta toipuminen

Päihdeongelma voi painottua elämän eri osa-alueille. Tämän vuoksi on tärkeää käsitellä kokonaisnäkemys yksilön elämäntilanteesta ja hänen omasta näkemyksestään ongelman ratkaisuun. (Ruisniemi 2006, 20.) Elämäntilanteita muuttamalla voidaan vaikuttaa myös riippuvuuskäyttäytymiseen. Yksi tämän hetken merkittävimmistä toipumisprosessia kuvaavista malleista on James Prochaskan, John Norcrossin ja Carlo Di Clementen (1982) kehittämä malli, jossa toipumiseen kuuluu eri vaiheita sekä usein taantumisen kausia. Vaiheita on kuusi: esiharkinta, harkinta, valmistautuminen, toiminta, ylläpito ja päättymisvaihe. Esiharkinta- vaiheeseen kuuluu muutoksen vastustaminen. Harkinta- vaiheessa ihminen tunnistaa ongelmansa ja lähtee pyrkimään ajatuksen tasolla kohti ongelman ratkaisua. Harkinta- vaiheeseen ei vielä kuulu toimintaan sitoutuminen, vaan ihminen vasta tunnistaa ongelman kuuluvan elämäänsä. Tämä vaihe voi kestää kauankin. Valmistumis- vaiheessa ihminen on valmis toimintaan, mutta pohtii vielä muutoksen tuomia etuja ja haittoja verraten

niitä keskenään. Toiminta- vaihe vaatii sitoutumista ja paljon energiaa ongelman ratkaisun eteen. Tuolloin ihminen alkaa olla valmis tekemään muutoksen ja muutos usein toteutuu. Ylläpitovaihe vaatii paljon työskentelyä saavutetun tilan ylläpitämiseksi. (ks. Miller & Rollnick 1991, 14- 18, Ruisniemi 2006, 25.)

Päihdeongelmaa voidaan tarkastella niin yksilön kuin yhteisön näkökulmasta. Tässä tutkimuksessa tarkastellaan riippuvuutta yksilön ja lähiympäristön merkityksen kannalta. Vaikka riippuvuus on yksilöön sitoutunut ongelma, sen vaikutukset ulottuvat pitkällä lähiyhteisöön ja yhteiskuntaan. Päihdeongelma on voimakkaan tunnelatauksen aikaan saava asia, jota suomalaisessa yhteiskunnassa toisaalta vähätellään, mutta toisaalta voimakkaasti arvostellaan. Ihminen, jolla on päihdeongelma saattaa nauttia tiettyyn pisteeseen asti yhteisön arvostusta. Kuitenkin ongelmien käydessä ylivoimaisiksi yksilön hallita, yhteiskunta kääntää selkensä ja jättää päihdeongelmaisen usein yksin kamppailemaan riippuvuuden kanssa. Juuri yksilönvapauden korostaminen vaikeuttaa hoitoon ohjaamista ja varhaista puuttumista ongelmien ilmetessä.

3 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITE

Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää, miten isyys vaikuttaa motivaatioon raitistua. Pysin selvittämään, millaiset seikat vaikuttavat asiakkaan motivaatioon isyyden näkökulmasta kuntouttavassa päihdehoidossa olevien asiakkaiden kokemana. Lisäksi tutkimus pyrkii selvittämään, millaisia hoidollisia toimintatapoja voitaisiin löytää miehen motivaation tukemiseksi isyyden näkökulmasta. Tavoitteena on, että tuloksia voidaan hyödyntää toimintamallien kehittämiseen mm. motivoivassa haastattelussa. Tässä opinnäytetyössä käsitellään päihderiippuvuutta yksilön näkökulmasta sekä tarkastellaan sen merkitystä lähiympäristölle.

Tällä opinnäytetyöllä haetaan vastauksia seuraaviin kysymyksiin:

1. Mitkä tekijät edistävät ja vahvistavat motivaatiota raitistua?
2. Mitkä tekijät ehkäisevät motivaatiota raitistua?

4 AINEISTON KERUU JA ANALYYSI

4.1 Tutkimusaineisto ja kohderyhmä

Laadullisessa tutkimuksessa otoskoolla ei ole välitöntä vaikutusta ja merkitystä tutkimuksen onnistumiseen, koska aineiston tehtävänä on lähinnä toimia tutkijan apuna rakennettaessa käsitteellistä ymmärrystä tutkittavasta ilmiöstä. Tuolloin aineiston harkinnanvaraisen otoksen poiminta voi perustua suhteellisen pieneen tapausmäärään. Bertauxin (1981) mukaan tietty määrä aineistoa riittää tuomaan esiin teoreettisen peruskuvion, erityisesti silloin, kun tutkittavien kokemus- ja kulttuuritausta on lähellä toisiaan. (Eskolan & Suojärvi, 1999, 61- 63.)

Opinnäytetyön aiheen ja toteutustavan kävin esittelemässä Tyynelässä ennen varsinaisten haastattelujen alkamista. Samassa yhteydessä kävin keskustelua Tyynelän johtajan kanssa isyydestä päihdehoitotyössä yleisellä tasolla sekä tutkimuksen toteuttamiseen liittyvistä seikoista. Tuolloin sovittiin, että haastattelut toteutettaisiin yhden päivän aikana ja tarvittaessa vielä toisenakin päivänä, jos haastatteluja ei ensimmäisen päivän aikana kertyisi riittävästi. Viikkopalaverissa kysyttiin alustavasti ihmisiä mukaan haastatteluun, samoin henkilökunta lupautui etsimään haastateltavia ennen varsinaista haastattelupäivää. Ensimmäisen tapaamisen yhteydessä keskusteltiin ryhmässä siitä, millaisia vaikutuksia haastatteluun osallistumisella olisi.

Tuolloin keskustelussa tuli esiin, että haastattelu mahdollistaa osallistumisen hoitotyön kehittämiseen sekä voi antaa myös haastateltavalle itselleen uusia näkökulmia hoitoon. Näiden seikkojen esiintuominen lisää myös tutkimuksen eettisyyttä (Vehviläinen- Julkunen, 1997, 27). Tapaamisessa yksi henkilö ilmoittautui haastatteluun. Ilmoitus opinnäytetyön tekemisestä, tutkimuksen tarkoituksesta sekä haastateltavien hakemisesta tuona ajankohtana, jätettiin näkyvälle paikalle Tyynelän kuntoutuskeskuksessa. Loput haastateltavista ilmoittautuivat mukaan haastattelupäivänä.

Tutkimusaineistona on seitsemän haastattelua. Kohderyhmäksi valikoituivat kuntoutushoidossa olevat Tyynelän miespuoliset asiakkaat, joilla oli hoitosuhde paikkaan kyseisellä hetkellä. Mukaanottokriteerejä olivat haastateltavien alkoholiongelma, isyys sekä sitoutuneisuus kuntouttavaan hoitoon Tyynelän Kuntoutuskeskuksessa. Näin ollen tutkimusotannasta tuli varsin valikoitunut.

4.2 Aineiston keruu

Valitsin tutkimuksen toteuttamistavaksi teemahaastattelun. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa ei pyritä tilastollisiin yleistyksiin, vaan sillä pyritään antamaan teoreettisesti mielekäs tulkinta jostakin ilmiöstä, kuten tässä isyyden vaikutuksesta motivaatioon. Teemahaastattelun valitsin sen vuoksi, että sen avulla saatoin nostaa tutkimustehtävää valaisevia teemoja. Teemat kävin läpi kaikkien haastateltavien kanssa. Näin ollen teemat muodostavat kehon, jossa pystyin lähestymään litteroitua aineistoa jäsentyneesti. (Eskola & Suoranta 1999, 61, 87- 88.) Teemahaastattelussa kysymykset voidaan kohdentaa tiettyä aihepiiriä koskevaksi, kuten tässä opinnäytetyössä isyyttä ja motivaatiota. Teemahaastattelu ottaa huomioon sen, että keskeistä on ihmisten antamat tulkinnat asioista. Tuolloin tutkittavat itse antavat merkityksen käsitellyille asioille. (Hirsjärvi & Hurme 2008, 34.) Valitsin teemahaastattelun aineistonkeruumenetelmäksi myös sen vuoksi, että sen avulla pystyin selvittämään emotionaalisesti arkoja tai heikosti tunnettuja asioita (Hirsjärvi & Hurme 2008, 34, Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 1998, 202, Lukkarinen 2001, 122.) Koska aiheesta ei ollut löydettävissä runsaasti tutkimustuloksia, kvalitatiivinen tutkimus saattoi tuottaa uutta tietoa aiheesta paremmin.

Kehitin haastattelua varten teemahaastattelurungon, jonka avulla saatoin suunnata haastattelun tutkittavien henkilöiden subjektiivisiin kokemuksiin. Merkittävää teemahaastattelussa on, että se ohjaa suoraan kaikista olennaisimpaan ja tuo tutkittavien äänen kuuluviin. Keskeistä on, että teemahaastattelu vuorovaikutuksen kautta tuo esille merkitykset ihmisten tulkitsemista asioista. (Hirsjärvi & Hurme 2008, 48.) Käytin haastattelussa puolistrukturoitua haastattelurunkoa (liite 1.). Teemahaastattelurunko muodostui lähinnä eri lähteistä keräämiäni taustatietojen pohjalta. Aloittavalla kysymyksellä halusin selvittää taustatietoa päihteiden käytöstä ja johdatella aiheeseen. Taustatiedoiksi tuli myös päihde- ja hoitohistoria pääpiirteittäin. Lopettavan kysymyksen tarkoituksena oli katseen suuntaaminen tulevaisuuteen ja siihen, millainen isä haastateltava haluaisi olla tulevaisuudessa.

Sinkkonen (2003, 262) ja Savonlahti (2003, 329) käsittelevät vanhempien vaikutusta vanhemmuuteen, joten tämän vuoksi oli tärkeää selvittää haastateltavien omien van-

hempien päihteiden käyttöä. Seuraavaksi teemarungossa käsiteltiin lapsen syntymää ja sen vaikutusta päihteiden käyttöön (ks. Mäkiranta 2003, 488- 490). Huttusen mukaan (2001, 158- 162) välit lapsiin ovat isillä usein katkenneet, minkä vuoksi oli hyvä selvittää, millainen suhde isällä on lapseen tällä hetkellä. Ruisniemen (ks.2006, 165- 169) tutkimuksessa tuli esille spontaanisti, että lapsella on vaikutusta motivaatioon. Tämän vuoksi halusin selvittää, millaista vaikutusta lapsella on motivaatioon.

4.3 Haastattelujen eettiset kysymykset

Pyysin tutkimusluvan Tyynelän Kuntoutuskeskuksen johtajalta. Eettisyyden kannalta on tärkeää, että haastattelujen luottamuksellisuus ja haastateltavien yksityisyys turvataan. Annoin haastattelun alussa tutkittaville allekirjoittamani saatekirjeen (liite 2). Samalla sovin haastattelun nauhoittamisesta. (ks. Esim. Eskola & Suoranta 1998, 57 sekä Hirsjärvi & Hurme 2008, 19- 20.) Brennerin mukaan (1978) haastattelua ohjaa vaitiolovelvollisuuden sääntö, samoin haastattelu on toteutettava etikettisääntöjen mukaan. Samoin haastateltavan on pitädyttävä liiallisista omista kommentteista. (Hirsjärvi & Hurme 2008, 101.) Kerroin ennen haastatteluja haastateltaville, että minulla on samanlainen vaitiolovelvollisuus kuin Tyynelän hoitohenkilökunnalla. Kysyin myös ennen varsinaisia haastatteluja haastateltavilta, että voinko sinutella heitä.

Eskolan ja Suorannan (1998, 52- 59) mukaan on tärkeää, että henkilöllisyyden paljastaminen tehdään mahdollisimman vaikeaksi. Tunnistamisen välttämiseksi haastattelut nauhoitin ilman nimiä. Annoin haastateltavalle ns. tunnistenumero, jota käytettiin litteroinneissa. Litteroinnin jälkeen ei ollut enää tarvetta käyttää tunnistelomakkeita, joten hävitin ne. Perushenkilötiedot keräsin erillisille lomakkeille, jotka myös hävitin välittömästi tutkimuksen jälkeen. Tutkimusraportissa haastateltavien suorat lainaukset ym. toteutin niin, ettei heitä voida niistä tunnistaa. Lapsia koskevat kohdat käsitelin niin, että heistä puhutaan yksikössä ilman, että sukupuolta tai lukumäärää mainitaan tunnistamisen välttämiseksi.

Haastattelut tapahtuivat erillisessä neuvotteluhuoneessa Tyynelän kuntoutuskeskuksessa. Haastateltava istui yleensä pöydän päässä. Haastattelutilanteessa, ennen itse haastattelua, kävin jokaisen haastateltavan kanssa läpi saatekirjeen , jossa kerrottiin

luottamuksellisuudesta ja anonyymiuden toteutumisesta sekä lyhyesti tutkimuksesta. Tämän jälkeen kerroin haastateltavalle, että hän voi keskeyttää haastattelun milloin tahansa, jos jokin kysymys on epäselvä tai vaatii muuten tarkennusta.

4.4 Aineiston käsittely ja analyysi

Tutkimusaineiston analyysitavaksi valikoin sisällönanalyysin, koska sen avulla saatiin analysoida haastatteluja objektiivisesti ja systemaattisesti. Sisällönanalyysissä pyritään saamaan tutkittavasta ilmiöstä kuvaus tiivistetyssä ja yleisessä muodossa. Silloin todellisuus tajutaan inhimillisenä ajattelutapana, jossa pyritään kuvamaan dokumenttien sisältöä sanallisesti. Tässä tutkimuksessa sisällönanalyysi on toteutettu induktiivisesti eli aineistolähtöisesti. Induktiivisessa tutkimuksessa analyysiyksiköt eivät ole etukäteen sovittuja ja ne valitaan tutkimuksen tarkoituksen ja -tehtävän mukaisesti. Analyysin tarkoituksena on luoda tutkimusaineistosta teorettinen kokonaisuus. Tarkoituksena on nostaa esiin tutkimuksen näkökulmasta olennainen esiin. (ks. esim. Tuomi & Sarajärvi 2002, 97, 103, 105.)

Aineisto kuvaa isyyden vaikutusta motivaatioon kuntouttavassa päihdehoidossa ja sitä, millaisia seikkoja nousee esiin hoidollisesti asiakkaiden näkökulmasta. Analyysin tarkoituksena on luoda selkeyttä aineistoon, jotta siitä voidaan tehdä selkeitä ja luotettavia johtopäätöksiä. Saturaation kannalta, laadullisessa tutkimuksessa on syytä pysyä teeman sisällä samankaltaisuuden kuvaamisessa, koska erilaisuuden kuvaaminen ei ollut etukäteen määriteltävissä. Peilattessani aineistoa tutkimustehtävään, siitä nousi selkeästi esille tiettyjä käsitteitä, jotka esiintyivät vastauksissa. Käsitteitä yhdistämällä syntyi vastauksia tutkimustehtävään. Tämä käsitteiden yhdistämisen prosessi perustui minun tulkintaani ja päättelyyni, jonka avulla sain muodostettua yleiskäsitteiden avulla kuvaus tutkimuskohteesta. Tärkein pyrkimykseni oli ymmärtää tutkittavia heidän omasta näkökulmasta käsin. (ks. esim. Tuomi & Sarajärvi 2002, 89- 92, 110, 115.)

Puhtaaksikirjoitin eli litteroin haastattelut välittömästi niiden toteuttamisen jälkeen kesäkuussa 2008, koska haastattelut olivat tuolloin tuoreessa muistissani ja sain haastattelujen olennaisen sisällön talteen. Haastattelut kirjoitin sanasta sanaan, koska halusin säilyttää haastattelujen autenttisuuden. Luin aineiston useaan kertaan läpi, jotta

sain muodostettua siitä kokonaisuuden ajatuksen tasolla. (ks. esim. Hirsjärvi & Hurme 2008, 138- 140.) Litteroitua aineistoa haastatteluista tuli kaikkiaan 56 sivua, 1.5 rivivälillä, fonttikoolla 12, normaaleilla word- asetuksilla. Yhdessä haastattelussa jätin litteroimatta pitkiä osuuksia, koska haastateltava puhui muista aiheista, mutta muut haastattelut litteroin sanasta sanaan.

Joulukuussa 2008 aloitin varsinaisen sisällön analyysivaiheen. Aineistolähtöiseen sisällönanalyysiin kuului karkeasti kolme vaihetta: redusointi, klusterointi sekä abstrahointi (Tuomi & Sarajärvi 2002, 110- 115). Aineiston pelkistämässä karsin litteroidusta aineistosta epäolennaisen tiedon pois. Pelkistämistä ohjasi tutkimustehtävä, johon etsin aineistosta vastausta. Ennen aloittamista määrittelin analyysiyksiköt. Tästä aineistosta analyysiyksiköksi muodostuivat kokonaiset lauseet tai lauseen osat. Aineiston klusteroinnissa kävin läpi aineistosta koodatut alkuperäisilmaukset läpi ja etsin niistä samankaltaisuuksia tai eroavaisuuksia kuvaavia käsitteitä.

Litteroiduista haastatteluista otin kahdet kopiot. Ensimmäisissä kopioissa etsin vastauksia isyyden vaikutuksesta motivaatioon. Toisesta kopiosta etsin hoitoon ja isyyteen liittyviä vastauksia. Analysoidessa poimin kaikki maininnat, jotka liittyvät lapseen sekä suoraan tai välillisesti, motivaatioon tai haluun raitistua. Moni mies pohti perinnöllisyyden vaikutusta spontaanisti, joten tämäkin seikan otin mukaan aineiston analyysiin. Tämän jälkeen etsin alkuperäisiä ilmauksia ja alleviivasin ne suoraan litteroituun tekstiin. Kokosin alkuperäiset ilmaukset yhteen ja tiivistin tiiviimpään ja kirjakieliseen muotoon. Nämä pelkistetyt ilmaukset kopioin paperille, joita aloin järjestelemään sopiviin luokkiin. Tein kaiken manuaalisesti irtopapereiden avulla, jotta sain hallittua kokonaisuutta jatkuvasti.

Alkuperäisilmauksia muodostui 247 kpl. Alkuperäisistä ilmauksista muodostin pelkistettyjä ilmauksia. Pyrin säilyttämään ilmaukset mahdollisimman lähellä alkuperäistä. Pelkistettyjä ilmauksia muodostui 163 kpl. Nämä ryhmittelin alakategorioiksi, joita muodostui 41 kpl. Listatuista pelkistetyistä ilmauksista aloin etsimään aineistosta nousevia samankaltaisuuksia. (ks. esim. Kyngäs & Vanhanen 1999, 5.) Ryhmittelin samaa asiaa tarkoittavat käsitteet ja yhdistin ne alaluokiksi sekä nimesin ilmaukset sisältöä kuvaavilla käsitteillä. Alaluokkia laadittaessa palasin usein pelkistettyihin ilmaisiin. Alaluokkien ryhmittelyn jälkeen etsin alaluokkia yhdistäviä tekijöitä,

jotka ryhmittelin yläluokiksi. Yläluokat muodostivat pääluokat ja sitä kautta yhdistävät luokat. (ks. esim. Tuomi & Sarajärvi 2002, 110- 115.) Yläluokkia muodostettaessa palasin jälleen alkuperäisilmaisuihin varmistaen, että alkuperäisen aineiston oikeellisuus säilyy analyysivaiheen loppuun saakka (ks. esim. Kyngäs & Vanhanen 1999, 6). Liitteessä 3 on esitelty analyysin kulkua.

Koska sisällönanalyysi perustuu tulkintaan ja päättelyyn, noudatin intuitiota analyysia tehdessä ja käsitteiden samankaltaisuuden periaatetta tehdessä eri luokkia (ks. esim. Kyngäs & Vanhanen 1999, 6). Ryhmittelyssä liitin yhteen toisensa kaltaiset käsitteet ja näin ollen aineisto tiivistyi, koska yksittäiset tekijät sisällytettiin yleisimpiin käsitteisiin. Käsitteiden muodostamisen apuna käytin hoitotyössä käytettäviä yleisiä ilmauksia. Koska klusterointi ja abstrahointi liittyvät prosessissa kiinteästi toisiinsa, ne tapahtuivat limittäin analyysiprosessin aikana. Aineistosta jaoin motivaatioon vaikuttavat tekijät kahteen pääluokkaan sen mukaan, ehkäisivätkö tai edistivätkö ne motivaatiota. (ks. esim. Tuomi & Sarajärvi 2002, 114.) Autenttiset lainat kuvaavat keskeisiä sisältöjä tuloksissa. Haastattelijan kysymykset on näytetty erillisinä kysymyksinä.

5 TULOKSET

5.1 Haastateltavien taustaa

Tutkimuksessani haastateltavat olivat jo kohderyhmältään hyvin homogeenisiä. Miehet olivat keskimäärin iältään neljänkymmenen ja viiden kymmenen välillä. Yksi haastateltavista oli iäkkäämpi. Miehistä kolme oli eläkkeellä, neljä työttömiä työnhakijoita tai kuntouttavassa työtoiminnassa mukana. Viisi miehistä oli eronnut joko avio- tai avoliitosta. Aineiston keruuhetkellä neljä miehistä oli parisuhteessa.

Haastateltavien lapset jakautuivat selkeästi kahteen ryhmään: alle kouluikäisiin ja täysi-ikäisiin. Lapsia oli niin tyttöjä kuin poikiakin. Yhtä lukuun ottamatta kaikilla haastateltavilla oli hyvät välit kaikkiin lapsiinsa ja miehet olivat tekemisissä säännöllisesti heidän kanssaan. Kukaan miehistä ei asunut lapsen/lapsiensa kanssa haastattelu hetkellä. Jokaisella haastateltavista oli ollut joko katkaisu- ja/ tai kuntoutusjaksoja takanaan aikaisemmin. Haastateltavista kahdella oli menossa hoitajakson toinen päivä ja loput olivat olleet vaihtelevasti viikon tai useamman viikon Tyynelän kuntoutuskeskuksessa. Kahdella alkoholinkäyttö oli alkanut vasta myöhemmällä aikuisiällä, neljällä miehellä käyttö oli ollut runsasta ja humalahakuista jo nuoruusiästä lähtien. Kaikki olivat raittiita haastattelujen aikana ja raittius oli heidän tavoitteenaan tulevaisuudessakin.

5.2 Isyyden vaikutus motivaatiota edistävänä tekijänä

Lapsen syntymän vaikutus motivaatioon nousi aineistosta esille. Syntymän jälkeen päätös raitistumisesta (5 mainintoja), syntymä merkittävänä kokemuksena (4) sekä pitkä raittiusjakso syntymän jälkeen (3) näyttäytyivät tärkeinä tekijöinä motivaatiota synnyttämässä tai edistämässä. Neljälle miehistä kehittyi lapsen syntymän aikoihin päätös raitistumisesta. He tiedostivat alkoholiongelman entistä selvemmin ja raittiuuteen pyrittiin aktiivisesti. Kahden miehen kohdalla alkoholinkäyttöä ei koettu ongelmaksi tuona aikana, joten heille lapsen syntymällä ei ole ollut niin suurta merkitystä. Yksi miehistä kertoi suoraan, että syntymä ei raitistanut millään lailla. Vaikka kukaan miehistä ei päässyt irti alkoholista, on selkeästi nähtävissä syntymän vaikutus raitistumiseen tai ainakin pyrkimyksenä elää raitista elämää.

“Syntymä merkkas hirveen paljon, ongelma oli jo ennen sitä tiedostettu siitä, mutta siihen on tullut sen jälkeen ajatus siitä ja entistä enemmän tiedostaminen, että alkoholi ei käy minulle ”

Neljä miehistä koki lapsen syntymän merkittävänä kokemuksena itselleen. Kaikki heistä puhuivat asiasta lämmöllä. Se oli kokemuksena ainutlaatuinen ja he tunsivat ylpeyttä lapsesta. Synnytys itsessään oli suuri hetki miehille ja kaikki, jotka olivat olleet mukana lapsen tai lapsiensa synnytyksissä puhuivat asiasta erittäin hienona kokemuksena. Miehet kokivat, että synnytykseen liittyvät kokemukset olivat vahvistaneet suhdetta lapseen.

“ syntymä oli suuri hetki, kyllähän se oli ylpee tilanne ja oli mieleen jäävä kokemus, kyllähän siinä kyyneleet tuli, että en ole niin ylpeetä ollu ikinä ”

Kolme miehistä oli ollut pitkään raittiina lapsen syntymän jälkeen. Nämä raittiusjaksot sijoittuvat raskausajalle ja ajalle syntymän jälkeen. Raittiuteen vaikutti tuolloin kokemus elämän saamisesta hallintaan ja perheen asioista huolehtiminen ylipäättään. Asioiden koettiin olevan kunnossa, eikä sitä haluttu pilata juomisella.

“Mulla oli siinä sitten aika pitkä raitis ajanjakso odotusaikana ja silloin kun lapsi oli pieni ”

“kun mä olin naimisissa mä olin kolme vuotta juomatta...”

Miten olit onnistuit olemaan juomatta?

ensinnäin kun tuli se lapsi, siitä huolehtiminen ja kaikki muukin tuommonen oli kunnossa. ”

Isänä toimimisen mahdollisuus edisti motivaatiota. Yhteisen ajan viettäminen lapsen kanssa (5 mainintoja) sekä lapsesta huolehtiminen arjessa (4) edistivät motivaatiota aineiston pohjalta. Vaikka isyys ja oma jaksaminen saattoi joitakin miehiä ajoittain mietityttää, niin lapsen kanssa oleminen ja yhteisen ajan viettäminen koettiin erittäin tärkeänä asiana. Elämään osallistuminen ja erityisesti lapsen merkittävien siirtymävaiheiden, kuten koulun aloittamisessa mukana eläminen, koettiin tärkeäksi. Erityisesti tämä kävi ilmi niiden miesten kohdalla, joilla oli nuoria lapsia. Miehet kokivat, että lapset tarvitsevat heitä ja yhdessä vietetty aika lähentää heidän suhdetta

entisestään. Vaikka suurimmalla osalla miehistä välit lapsiin olivat hyvät, niin ainakin yhden kohdalla välit olivat katkenneet yhteen lapseen, eikä yhteistä aikaa heidän välillään ollut. Yhteistä aikaa haluttiin viettää selvin päin, jolloin alkoholista irtautuminen koettiin ehdottomaksi vaatimukseksi. Yhteistä aikaa vietettiin mm. kalastamassa tai matseissa käymällä. Vanhempien lasten kohdalla yhteisen ajan viettäminen näyttäytyi toisenlaisena, kuten mökillä olemisen tai yhdessä saunomisen kautta.

“ Tuntui hyvältä olla mukana koulutien alottamisessa. Mä koin hirveen tärkeäksi, kun pojan kaa ollaan lähennetty. Tosi tärkeenä oon pitänyt sen, että oon saanut olla siinä mukana ”

“ Että jaksanko mä olla isä ja kasvattaa ja siitä tulee monta.....mutta nyt ois aikaa olla hänen kanssa ja olla isä....minulla on kaikki edellytykset ja mahdollisuudet elämässä. Ja tota haluan jakaa sen lasten kanssa, sen hyvän olon ja kaiken mitä voin tarjota elämässä ”

Kaksi miehistä oli toiminut lapsen huoltajana. Juuri huoltajana olemisen he kokivat merkittävänä seikkana motivaation saavuttamisessa ja ylläpitämisessä. Yksi miehistä toivoi saavansa lapsen huostaansa heti, kun kykenee raittiiseen elämään. Vaikka osalla miehistä ei ollut lähivanhemmuutta itsellään, he kokivat tärkeäksi sen, että ovat raittiina. Raittiina olo mahdollistaa heille lapsesta huolehtimisen täysipainoisesti silloin, kun he olivat yhdessä.

“ yritän saada itselleni (huollettavaksi, kirjoittajan tarkennus) kokonaan ja senkin takia tuo alkoholi pitäisi jäädä kokonaan pois. “

Lapsi näyttäytyi estävänä tekijänä suhteessa miesten alkoholinkäyttöön. Lapsi toimi motivaation lisääjänä (7 mainintoja) ja käytön vähentäjänä (5). Häpeän välttämisen myötä alkoholinkäyttöä haluttiin vähentää (3). Lapsen ymmärryksen kehittyminen näyttäytyi käyttöä motivaatiota edistävänä tekijänä (2). Lisäksi oman kuoleman läheisyyden ymmärtäminen (2) ja sitä kautta lapsi- suhteen kuntoon saaminen lisäsi motivaatiota raitistua.

Jokainen mies koki lapsen lisäävän vaikutusta motivaatioon. Kokemisen muodot vain

vaihtelivat. Joidenkin kohdalla motivaatio on ollut vahva koko ajan, mutta keinot ovat olleet riittämättömät sen ylläpitämiseksi. Yksi miehistä kokee, että juuri tällä hoitojaksolla lapsi on ollut suuri motivaatio. Lapsen vaikutus näkyy selvästi siinä, että miehet (3/7) haluavat olla kokonaan ilman alkoholia. Alkoholin nähtiin aiheuttavan ongelmia ja sitä kautta vaikuttavan isänä toimimiseen. Yksi miehistä koki lapsen olleen syy, miksi hän on ylipäätään enää elossa. Lapsi oli ollut syy, miksi apua on haettu. Lapsen olemassaolo on vähentänyt useimman miehen alkoholinkäyttöä. Miehet eivät olleet käyttäneet alkoholia silloin, kun lapsi oli ollut heillä hoidossa. Kuitenkin alkoholinkäyttö koettiin ongelmaksi sen aiheuttamien haittojen vuoksi. Alkoholinkäytön määrillä ei ollut kuitenkaan merkitystä. Ne miehet, jotka käyttivät runsaasti tai kohtuullisemmin, kertoivat lapsen vähentäneen käyttöä entisestään.

“Kyllä se lapsi on ollut sellainen pelastava enkeli, että ei sitä tiää oisko sitä hengissä vai eikö, mutta voisi olla etten olis enää hengissäkään... että se on kuitenkin ollut se viimeinen että sieltä on jotenkin noussut, hakeutunut apua hakemaan ja muuta.”

“Eron jälkeen lapsi oli joka toinen viikonloppu hoidossa ja silloin tiettenkin oltiin selvinpäin”

Suhteessa lapseen häpeän tunteen välttämisen voi nähdä edistyneen raittiuspäätöstä. Kolme miehistä koki tärkeäksi, ettei heidän lapsillaan olisi tunnetta siitä, että heillä on alkoholisti vanhempi. Tämä edisti motivaatiota, koska lapsesta välitettiin paljon ja miehet halusivat lapsilleen tapahtuvan hyviä asioita. Miesten mielestä lapsilla oli oikeus raittiiseen vanhempaan, joka ei aiheuta omalla käyttäytymisellään tai teoillaan heille häpeää. Kaksi miestä koki merkittävänä seikkana motivaation lisääntymiselle sen, että lapsen kasvaessa ja ymmärryksen kehittyessä, alkoholinkäytöstä on enemmän haittaa heidän suhteelleen. Lapsen ei haluttu käsittävän, että isä käyttää alkoholia tai käyttö on ongelmallista. Edellä mainittu lisäsi kahden miehen kohdalla huomattavasti motivaatiota riippuvuudesta irrottautumiseen. Kahdelle miehelle oli tärkeää, että he saisivat suhteensa lapseen kuntoon, koska he tiedostivat elämän rajallisuuden ja sen, että he voivat kuolla milloin tahansa. Tämän tiedon oivaltaminen toimi heille yhtenä motivaationa raittiuden tavoittelussa.

“enkä mä halua että sillä on alkoholisti isä ”

“ niin se rupee olee jo siinä isässä että se rupee ymmärtämään aika paljon asioita ”

Alkoholinkäytön seurauksena tulevien negatiivisten kokemusten vaikutus motivaatiota lisäämässä näyttäytyi erittäin selkeänä aineiston pohjalta. Miehet kokivat huonoa omatuntoa (16 mainintoja), häpeää ja syyllisyyttä (10) sekä hauskuuden kaatamista alkoholin käytöstä (2) lapsen olemassa olon seurauksena. Lapsi ja isyys koetaan niin tärkeänä osana elämää, että alkoholin käytöstä tulee lähes poikkeuksetta huono omatunto. Huono omatunto ja “morkkikset” näyttäytyi merkittävimpänä tekijänä edistämässä motivaatiota ja halua olla raittiina. Mainintoja kertyi aiheesta 16 kappaletta. Yleensä miehet puhuivat “morkkikista” sekä huonosta omastatunnosta tarkoittaen samaa asiaa. Henkinen paha olo yleensä koettiin poikkeuksetta vaikeimmaksi kestää.

“ Lapsi on niin tärkeä, että se lisää morkkista..... se alkaa siit morkkiksesta ja itesäälistä. Sitä rupee miettimään, että onko ees isäksi ja jos vielä puhelimessa puhuu pojan kanssa, niin kyllähän siitä tulee kauhee olo. Jos on muutenkin niin henkinen se kaikista pahin on. ”

Negatiivisista kokemuksista toinen motivaatiota edistävä seikka viiden miehen kohdalla oli häpeän ja syyllisyyden tunteet. Nämä tunteet olivat usein seurausta alkoholinkäytöstä ja sitä seuraavista ongelmista. Myös nämä tunteet koettiin voimakkaina ja kaksi miehistä mainitsi niistä useasti haastattelun aikana. Oma käyttäytyminen koettiin häpeällisenä. Syyllisyyttä koettiin mm. siitä, että miehet kokivat pilanneena perheen elämän tai perheen jäsenten elämät. Petetyt lupaukset toimivat kahden miehen kohdalla raittiutta edistävänä tekijänä. Miehet kokivat syyllisyyttä siitä, että olivat juomisen vuoksi jättäneet esimerkiksi lapsen kanssa sovittuja tapaamisia väliin. Kahden miehen kohdalla häpeän tunteet olivat aiheuttaneet sen, että he joivat yksinään, ilman kenenkään seuraa.

“Lapsille käyttäytymiseni on tuottanut suurta kärsimystä..... mutta se, että oppisin elämään itteni kanssa ja lapsiin ja läheisiin puhtaaks, jotta saisi taakan pois. Se on syyllisyys ja häpeä. Se tunne, että pilasin meidän hyvän elämän ja perheen ”

“ no jälkeen päin kun olen luvannut jotain että lähden pojan kanssa jonnekin ja tota nin olen juomassa enkä ole mennyt niin olen katunut jälkeen päin ”

Vaikka alkoholinkäytöstä ei olisi aina ollut miehille suoranaisia negatiivisia vaiku-

tuksia, niin he kokivat, että se ei anna heille niin suurta tyydytystä kuin aiemmin. Alkoholinkäyttö ei antanut hyvää olotilaa, vaan syyllisyys oli läsnä jatkuvasti ja se himmensi käytön tuomaa mielihyvää, varsinkin niissä tapauksissa, kun korkkia ei saatu ajoissa kiinni. Lapset vaikuttivat tähän niin, että heidän olemassa olonsa vaikutti juomisen seurauksena tulevien tunteiden kehittymisessä. Lapset koettiin lisäävän sitä tunnetta, että alkoholin nauttimisesta ei enää seurannut hauskaa oloa.

“ jos sinä rupeat juomaan ja se venyy, siitä on entistä enemmän hauskuus pois siitä viinan juonnista ”

5.3 Muita motivaatiota edistäviä tekijöitä

Aineistosta nousi esiin **ulkopuolisia tekijöitä**, jotka vaikuttivat miesten motivaatioon. Hoitoon pääsyn helppous oli neljän miehen (5 mainintaa) kohdalla ollut motivaatiota edistävä tekijä. Miehillä oli ollut aikaisempi kontakti hoitotahoon ja sitä kautta he olivat päässeet hoitoon joko omasta halustaan tai esim. sosiaalitoimiston ehdotuksesta. Kahdelle miehistä hoitoon pääsy järjestyi A-klinikan ja kahdelle sosiaalitoimiston kautta. Yhden miehen kohdalla uhkana oli ollut huoltajuuden menettäminen, jonka seurauksena hänet ohjattiin hoitoon. Hoitokontaktit olivat syntyneet aikaisemmin ja sitä kautta hoitoon pääsy tapahtui vaivattomasti ja usein myös nopeasti. Kaksi mainintaa tuli myös Jumalan johdatuksesta ja ohjauksesta (2), joka ohjasi eteenpäin raittiuden tavoittelussa.

“ Se oli perjantai päivä, ne soitti tänne ja mulle järjestyi paikka jo maanantaiksi. Muuta siinä ei tarvinnut, kun täällä kuuntelee noita juttuja niin ne odottaa tosi kauan ”

“ olihan siinä kun uhattiin lapsien huostaanotollaja alkoholi, alkoholi, niinku mollemmat ”

Muita motivaatiota edistäviä tekijöitä olivat retkahdus (5 mainintoja), elämänlaadun heikkeneminen (4), fyysisen kunnon huononeminen (2) sekä vaihtoehtojen vähyyks (2). Kolme miehistä koki, että retkahdus toimi osaltaan edistäen motivaatiota raittiuden tavoittelussa. Retkahdusta seurasi usein pitkä kausi, jolloin alkoholia käy-

tettiin runsaasti ja hallitsemattomasti. Juomakaudet kestivät usein viikkoja ja tuolloin miehet eivät olleet yhteydessä lapsiin. Retkahdus toimi usein muistutuksena siitä, että juominen ei ole kontrollissa. Useimmat koettelivat rajojaan juomalla, vaikka ymmärsivät käytön seuraukset. Retkahdus toimi opettavaisena kokemuksena, koska jokaisen retkahduksen jälkeen miehillä oli uusia keinoja tunnistaa mielitekoja ja toimia sen mukaan. Tämä kuitenkin vaati sitä, että retkahduksen merkitys oli tiedostettu ja sitä oli aktiivisesti työstetty osana hoitoa. Retkahdukset vähensivät myös tapaamisia lasten kanssa, joten niillä oli edistävää vaikutus, koska ne lisäsivät syyllisyyden ja häpeän tunteita. Se motivoi miehiä osaltaan jatkamaan raittiuden tavoittelua.

“ kyllähän se halu on ollut jo vuosia, että ei tämä ole semmoinen hetken, että minä niinku oman työntekijän kanssa tästä juteltiin viimeisestä. Ja minä tiesin jo siitä että ei siitä minulla ikinä hyvää seuraa, mutta piti vain koetella vielä hetken. Sen tietäminen, että tähän se on retkahdus, että tämä on ihan hetkellinen. Että kun alkaa olla niitä mielitekoja, niin sen tietää, miten toimia siinä tilanteessa ”

Moni miehistä koki elämänlaatunsa heikkenevän juomisen seurauksena. He häpesivät juomista ja kokivat sitä kautta yksinäisyyttä, koska eivät halunneet kohdata ihmisiä käyttäessään alkoholia. Juominen vaikutti heihin monella elämänalueella; niin työelämässä kuin ihmissuhteissa ja kaikki kokivat juomisen huonontaneen heidän elämänsä. Kaksi miehistä kertoi, että yksi syy hoitoon hakeutumiseen oli fyysisen kunnan huononeminen juomisen seurauksena. Lisäksi kaksi miehistä koki, että heillä ei ollut muuta vaihtoehtoa kuin lopettaa juominen. He tiedostivat juomisen seurauksena tulevat ongelmat ja sitä seuraavat vaikutukset elämään. Tämän vuoksi heille oli erittäin selvää, ettei ollut muuta mahdollisuutta kuin lopettaa alkoholinkäyttö kokonaan.

“Olen huomannut jo aikoja sitten ettei viina sovi minulle, siinä ei ole vaihtoehtoja”

5.4 Isyyden vaikutus motivaatiota vahvistavana tekijänä

Isyyden uudet roolit vahvistuvat motivaation kasvamisen ja raittiuden myötä ja sitä kautta toimivat motivaatiota vahvistavasti. Miehet toivoivat tulevaisuudessa, että he

voisivat toimia uusissa rooleissa lapsilleen. Isyyden uusista rooleista nousi esiin erityisesti esikuvana ja hyvänä isänä toimiminen (11 mainintoja). Lisäksi mainintoja tuli kannustaja ja tukija toimimisesta sekä (4) Raittiina olevana isänä olemisesta (4).

Vaikka useimman miehen kohdalla isän rooli oli omaksuttu jo lapsen syntymän aikaan, niin juomisella oli nähtävissä vaikutusta roolin pysyvyyteen. Neljä miestä kertoi haluavansa olla esikuvana lapselle ja tämän vuoksi he kokivat, että alkoholista on päästävä irti. He tunsivat olevansa esimerkkinä lapsilleen toimillaan ja elintavoillaan. Lapsen ei haluttu kokevan elämää, jossa alkoholi näyttelisi minkäänlaista osaa. Merkittävää oli myös se, etteivät miehet halunneet lasten oppivan heidän kauttansa vääränlaista alkoholinkäytön mallia. Toisaalta yksi miehistä koki, että lapsen ollessa aikuinen, roolimallina toimimisella, ei ole niin suurta merkitystä. Hän koki tärkeäksi, ettei lapsi pidä häntä alkoholistina. Neljä miestä mainitsi myös, että heille on tärkeää, että he voivat kokea olevansa hyvänä isänä lapselleen. Kaksi heistä mainitsee sen useampaan kertaan haastattelun aikana. Toisaalta myös esikuvana toiminen tuli esiin kahden miehen kohdalla useammin kuin kerran.

“ ja tuota en halua lapselleni näyttää esimerkkiä tai että se joutuis kasvamaan niin sanotusti viinanhuuruissa ”

“ haluan olla mahdollisimman hyvä isä ”

“ roolimallin muutos olis pitänyt tulla aikaisemmin suhteessa lapseen, kun lapsi on jo aikuinen kun hänellä on oma järki ja omat tekemiset. Mutta kuitenkin haluan antaa lapselle sen kuvan, etten ole enää alkoholisti ”

Miehet kokivat (3/7) tärkeänä isänä toimimiselle, että he pystyvät auttamaan, tukemaan ja kannustamaan lasta elämässään. Kokonaisuudessa lapsista haluttiin pitää huolta heidän ikäkautensa vaatimalla tavalla. Auttaminen oli hyvin konkreettista, esimerkiksi opiskeluissa tukemista tai läksyissä auttamista. Opiskelut ja harrastukset koettiin tärkeäksi lapsen elämässä ja niiden tukemiseen suunnattaisiin voimavaroja. Rahallisen tuen antaminen, kuten asumisen tukeminen, koettiin tärkeänä miesten keskuudessa. Elämässä haluttiin jakaa sitä hyvää, mitä itsellään on.

“ Että niin kun miehenmallina, kuten oma isäkin. Voisin kannustaa, mitä sitten ja

pystyisin tukemaan, mitä sitten haluaakaan rueta tekemään....mutta minäkään halua tuputtaa, mutta mahdollisuuksia ja olla läsnä ja tukea. ”

“ Tukee niitä taloudellisesti, pitäis senkin takia päästä töihin, että voi tukea...tukee niitä vielä kun niillä on elämä edessä. ”

Tärkeänä isän roolissa neljä miehistä piti sitä, että he toimivat isänä ilman alkoholia. Raittiina oleminen pitäisi olla heille pysyvä olotila, ei enää vain silloin, kun ovat lapsen kanssa kontaktissa. Juomisen haluttiin loppuvan kokonaan. Yksi miehistä koki tärkeänä sen, että lapset oppivat luottamaan siihen, että vaikeuksia kohdatessa isä pystyy olemaan raittiina.

“ ei juova, vaan selvinpäin oleva isä ”

“sellainen, jolle voi kertoa kaikki huolet pelkäämättä, että rupeeko se nyt juomaan ”

Lapset ja perhe koettiin tärkeänä osana hoitoa. Tärkeinä tekijöinä hoidossa tuli esille, että tukea ja tietoa olisi syytä antaa pienten lasten vanhemmille (5) sekä lapset tuli osaksi keskusteluita (3). Lisäksi vahvistaviksi tekijöiksi nostettiin perheen tuki ja kannustaminen (2) sekä keskustelut lasten ja puolison kanssa (2). Kolme miehistä koki tärkeäksi, että pienten lasten vanhemmat saavat tietoa ja tukea. Vaikka asioista on keskusteltu, miehet kokivat, että keskustelulle on tarvetta vielä enemmän. Erityisesti juuri pienten lasten kohdalla tukea toivottiin olevan tarjolla enemmän. Miehet eivät eritelleet tarkemmin, minkälaista tukea he kaipaisivat. Kaiken kaikkiaan tietoa lapsista ja lasten liittämistä osaksi hoitoa toivottiin saatavan lisää. Miehet kokivat, että lapsista keskusteleminen mahdollistaisi tiedon välittymisen ja lisäisi ymmärrystä lapsen merkityksestä hoidolle sekä raitistumisen onnistumiselle. Miesten mielipiteen mukaan lapsista tulisi puhua enemmän ja useammassa yhteydessä. Aikuisten lasten kohdalla tilanne on toinen, koska miesten omien kokemusten mukaan suhteeseen on vaikeampi vaikuttaa lapsen ollessa jo aikuinen.

“Tuleehan nuo monia kertoja nuo lasten asiat, mutta enemmän pitäisi olla. Semmoisille kellä on nuoria lapsia, vähän tietoa pitäisi olla. On jätetty aika vähälle, enemmän pitäisi olla kenellä on alaikäisiä lapsia ”

“tän mun hoitajan kanssa ollaan aika paljon puhuttu tämän hoitojakson aikana siitä, mikä suhde mulla on poikaan ja näin pois päin...eka kertaa mulle on tullut tämmöinen tilanne vastaan tässä hoitojakson aikana.....

Miten se on vaikuttanut sinuun?

....positiivisesti....”

Perhe koettiin tärkeänä osana hoidon onnistumista. Perheen antama tuki kannusti yrittämään. Tukeminen koettiin välittämisen merkinä ja signaalina, että miehellä on merkitystä perheelle. Hoidon aikana tapahtuneet vierailut koettiin tärkeänä tekijänä raitistumisen tukemisessa. Hoidon jälkeen tapahtuvista keskusteluista merkittävimmiksi nousivat ne keskustelut, joissa keskusteltiin juomisen vaikutuksista lapseen tai puolisoon. Kaksi miehistä koki tärkeäksi, että lähipiiri voisi keskustella heidän kanssaan juomisesta ja sen vaikutuksista heihin.

“ kyllä perhe on isona tukena, tukena täysin. Kyllä puolisoista on iso tuki, kaipa hää sitten tykkää jonkun verran. Että miettii sitten ite, että tämmösestä hampuisista että vielä joku, mutta kyllä nostan lapsen äidille hattua, että hänellä on iso osa “

5.5 Muita motivaatiota vahvistavia tekijöitä

Muita motivaatiota vahvistavia tekijöitä hoidon aikana olivat motivaation vahvuuden vaatimus (6 mainintoja) ja täysraittiuuden sekä elämänmuutoksen vaatimus (4). Muita tekijöitä olivat itsensä hoitaminen (3), työelämään osallistuminen (3), asioiden hoitaminen (3) sekä normaaliuden tavoittelu (1). Neljän miehen kohdalla vahvan motivaation vaatimus oli merkityksellinen hoidon onnistumisen kannalta. He kokivat, että motivaation tulee olla vahva, jotta he pääsevät irti riippuvuudestaan alkoholiin. He arvioivat tämänhetkisen motivaation tasonsa korkeaksi, joka on heidän mukaansa lähtökohta hoidon onnistumiselle. Kaksi miehistä koki tärkeänä, että he tavoittelevat täysraittiuutta ja koko elämän kattavaa muutosta. Raittius koettiin merkittävänä yksittäisenä tekijänä elämänmuutoksen onnistumiselle. Vaikka lapsella ja muilla tekijöillä on merkittävä vaikutus motivaation synnylle, kolme miehistä koki, että he ovat juuri itsensä vuoksi hoidossa. Hyöty, joka hoidosta saadaan, tulee oman toipumisen kautta lähipiirille.

” haluan tähän elämänmuutoksen, joka on täyryttä...vaatii ehottomasti sitä raittiutta, raittiutta ja tuot, että kaiken A&O on tuo raittiushomma. ”

Kolme miehistä koki tärkeänä, että he pystyisivät mahdollisimman pian osallistumaan työelämään, koska se tuo säännöllisyyttä elämään. He kokivat, työpaikan myötä alkoholin käyttökin pysyy hallinnassa niiden kohdalla, jotka eivät täysraittiutta tavoittele. Kahden miehen kohdalla työelämään osallistumista pidettiin tärkeänä sen vuoksi että, joutoaika on heille riskitekijä alkoholin käyttämisessä. Työttömyys aiheutti heissä myös alemmuuden tunteita, koska he eivät voineet osallistua yhteiskunnan heille yleisesti velvollisuutena pidettyyn tehtävään. Työelämään osallistumisen kautta elämään tuli päivärytmi, jonka koettiin vahvistavan pyrkimyksiä raittiuteen. Yksi miehistä piti tärkeänä päivärytmin suunnittelua. Päivärytmi on suunniteltu hoidon aikana, ja sitä kautta viikko on ohjelmoitu niin, että aika on helppo saada kulumaan, eikä houkutus alkoholin käytölle tule niin helposti. Kaksi miehistä koki, että heidän tulee olla raittiina myös sen vuoksi, että asiat tulisivat hoidetuksi. Humalassa asiat eivät hoidu ja usein ne jäävät myös tekemättä. Asioiden hoitaminen mahdollistaa myös paremman taloudellisen tilanteen, joten senkin vuoksi miehet kokivat tärkeänä, että asiat saataisiin hallintaan ja hoidettua.

“ Kyllä se on, että on hyvä työpaikka, että saa hyvän työpaikan, niin kyllähän se siitä. Nyt on sellaista joutoaikaa ja tuntee itensä sellaiseksi. Kun on tuota joutoaikaa, kun minäkin olen tottunut koko elämäni tekee töitä. Tuntee itensä vähän joutavaksi, sitä kautta tulee otettua ”

“ Selvinpäin tulee paljon ja saa asioita aikaiseksi. On kaiken maailman hyviä asioita. Humalassa ne taas menee niinku, jää tekemättä...asiat saa järjestykseen ja kuntoon ”

Hoito vahvisti motivaatiota. Hoidossa motivaatiota vahvisti erityisesti verkoston antama tuki (4), keskustelut hoidon aikana toimivat tukevasti (3) sekä hoito antoi mahdollisuuden oppia menneisyydestä (1). Verkoston muodostaminen hoidon aikana koettiin kahden miehen kohdalla tärkeäksi. Se, että miehillä oli, joku johon ottaa yhteyttä, kun tiukka paikka tulee, koettiin tärkeäksi tueksi raittiuden tavoittelussa. Verkostoa olisi syytä luoda jo hoidon aikana, jolloin se oli valmiina, kun miehet

kotiutuivat hoidosta. Verkostoon otettiin mukaan henkilöitä niin yksityiselämästä kuin viranomaisista, kunkin miehen tarpeiden mukaan.

Keskustelut, niin yksilölliset keskustelut kuin ryhmäkeskustelut, koettiin tärkeänä osana motivaation vahvistamisessa. Keskustelut saattoivat tapahtua ryhmässä tai yksilöllisenä keskusteluna. Keskustelujen kautta miehet keskustelivat itselleen tärkeitä aiheista ja sitä kautta saivat tukea toipumiseen. Keskusteluissa saatettiin käsitellä aiheita, joista ei muuten ole ollut puhetta. Yksi miehistä kertoi, että ensimmäistä kertaa hänen hoitohistoriassaan oli keskusteltu lapsista. Tärkeäksi koettiin, että hoitaja nostaa esiin erilaisia asioita, joita käsitellään yhdessä. Yksi miehistä koki, että hänelle on ollut tärkeää, myös menneisyyden tapahtumien käsittely hoidon aikana. Se on antanut vahvistusta omalle motivaatiolle ja pyrkimyksille olla käyttämättä alkoholia. Hän kertoi, että näin on tapahtunut ensimmäistä kertaa hänen hoitohistoriansa aikana. Hoidon aikana on keskusteltu hänen suhteestaan lapseen ja käsitelty yleisesti hänen historiaansa ja tapahtumia seurauksineen.

“tämä jakso ollut kaikista antoisin.....minun oma hoitaja on niinku ruennut tonkimaan sitä menneisyyttä ”

5.6 Motivaatiota raitistua ehkäisevät tekijät

Viisi miehistä (7 mainintaa) pohti **alkoholismien periytyvyyden mahdollisuutta** ja sen vaikutusta heidän elämäänsä. He kokivat, että vanhempien alkoholinkäytöllä saattoi olla vaikutusta heidän omaan alkoholin käyttöön. Kolmella miehistä isä oli ollut alkoholisti. Kahden miehen kohdalla isä oli käyttänyt alkoholia, mutta miesten mielestä isä ei ollut alkoholisti. Yhden miehen molemmat vanhemmat olivat alkoholisteja. Hänen isänsä oli päässyt alkoholista eroon, mutta mies koki isän alkoholismien jättäneen häneen ikuiset arvet. Yhden miehen vanhemmat eivät lainkaan käyttäneet alkoholia. Niitä miehiä, joilla vanhempien taustalla oli alkoholin käyttöä runsaammin, mietitytti oma alkoholin käyttö. Kuitenkaan he eivät kokeneet vanhemman tai vanhempien alkoholismien olleen ainoa syy heidän alkoholinkäytölleen, vaan enemmänkin vahvistaneet heidän käyttöönsä ja alttiutta käyttää alkoholia. Alkoholinkäytön lopettaminen koetaan tärkeäksi, koska sukupolvien ketjun ei haluta jatkuvan alkoholinkäytön suhteen. Yksi miehistä koki, että haluaa olla turvallinen isovanhem-

pi, jos hänelle tulee lapsenlapsia. Hän haluaisi olla luottamuksen arvoinen myös isovanhempana.

“ Isä käytti alkoholia silleen, että hänelle ei ollut ongelma.....ei se kotoo tullut se esimerkiksi suvussa on kyllä.....että sitä on mietitty, että onko se perinnöllistä, että onko se sieltä kautta pompsahtanut? ”

“lapset vaikuttaa sillä tavalla, että minä haluan, että tää ketju ei jatku. Olen täällä sitä työstänyt aika paljon ”

Avio- tai avoero toimi juomisen lisääjänä (mainintoja 4) sekä juomisen takia tapahtui avio- tai avoeroja (mainintoja 2). Ero näyttäytyi suurella osalla riskitekijänä, joka aiheutti lisääntyntä alkoholinkäyttöä. Neljällä miehellä juominen lisääntyi huomattavasti eron jälkeen. Yksin jääminen ja kodin hajoaminen koettiin miesten keskuudessa rankkana tapahtumana. Ero itsessään koettiin edistäneen juomista. Eron jälkeen juominen oli jatkunut runsaana. Kaksi miehistä ei käyttänyt vielä tuossa vaiheessa alkoholia niin, että he olisivat kokeneet sen ongelmaksi.

“ minä jäin itsekseni sinne meidän asuntoon töröttämään ja silloin oli se käyttö aika, että miten tässä nyt näin kävi ”

“sit me erottiin ja sit mä ostin sixpackin ja kun mä muutin ja sit se sixpack kesti kolme viikkoa. Ja siitä se lähti vanhaa rataa ”

Kahden miehen kohdalla ero tapahtui osittain juomisen vuoksi. Alkoholinkäyttö oli ollut runsasta ennen eroa ja vaikutti sitä kautta puolisoiden välisiin suhteisiin. Runsa alkoholinkäyttö edisti eron tapahtumista. Kuitenkin eroa ei koettu syntyneen ainoastaan juomisen vuoksi, vaan ongelmat parisuhteessa ylipäättään vaikuttivat eron syntymiseen. Muiden miesten kohdalla juomisella oli ollut vaikutusta ihmissuhteisiin ja niissä tapahtuneisiin menetyksiin, mutta he eivät kokeneet eron tapahtuneet juuri juomisen seurauksena.

“alkoholi näytteli aika suurta roolia siinä erotusprosessissa, vaikka se virallinen syy ollutkaan ”

Poissaoleva isyys tarkoitti tässä aineistossa lapsen kohtaamisen välttämistä (5 mainintoja), asiasta keskustelemisen välttämistä (2) tai poissaoleva isyys näyttäytyi tilanteissa, joissa uhkasi maineen menettämisen pelko, jos alkoholismi tulisi lapsen tietoon (2). Suurimmalle osalle miehistä alkoholinkäyttö tapahtui aina silloin, kun lapsen kanssa ei oltu tekemisissä. Aikoja, jolloin lasta ei tavattu, saattoi olla muutamista päivistä useisiin viikkoihin. Tuolloin miehet pyrkivät olemaan poissa lapsen luota. Usein tämä oli mahdollista, koska lapsi asui äitinsä luona. Miehet kokivat, että oli parempi olla poissa lapsen luota, kuin että lapsi näkisi heidät alkoholin vaikutuksen alaisena. Näin ollen he kokivat toimivansa vastuullisesti suhteessa lapseen, vaikka lähikontakti lapseen katkesikin tuona aikana.

“jos tulee vaikka viikon taikka kahen juomapatki, olen pyrkinyt etten ole näkyvillä ”

“koska mulla on tavallaan hyvät välit lapseen vaikka oon ollut kaksi viikkoa hukassa...niinku mä olen huomannut kun mä oon mennyt käymään niin ei se lapsen suhtautuminen mun poissaoloon ole muuttunut miksikään ”

Kaksi miehistä koki alkoholin käytöstä keskustelemisen lasten kanssa vaikeana ja he pyrkivätkin sitä välttämään. Tämä koski miehiä, joilla oli aikuisia lapsia. Asiasta ei haluttu keskustella tai käyttöä selitellä. Isät, joilla ei ollut pieniä lapsia, eivät asiasta lapsen kanssa keskustelleet. Kuitenkin lapsen ymmärryksen kehittyminen asian suhteen oli edistävä tekijä (tulokset myöhemmin), kun käsiteltiin miesten ajatuksia päihteiden käytöstä ja sen vaikutuksesta suhteessa lapseen.

“ Hyvin ihmetellen suhtautuivat lapset juomiseen, kun ne tunti minut että mina en käyttänyt tippaakaan. Se oli heille, täytyy vielä joskus, ei me olla niistä hirveesti keskusteltu, koska mä en ole halunnut hirveesti selitellä ”

Maineen menettämisen pelko tuli esille kahden miehen haastattelusta. Tämä asia liittyy kiinteästi keskustelun välttämiseen. Miehillä oli ajatus, että alkoholismien paljastuminen lapsille saattaisi aiheuttaa lasten mielissä huonomman kuvan heistä. Alkoholismien paljastumisen myötä myös isyydestä saatettaisiin menettää jotain. Laajemmin maineen menettämisen pelko ehkäisi motivoitumista niin, että se esti hoitoon hakeutumista sekä ylipäättänsä keskustelun koko aiheesta.

“ Oisko siinä ollut pelko että muutunko huonoksi, juopoksi isäksi....kait se vähän oli sen maineenmenettämisen pelko ”

Hoitoonpääsyn vaikeus näyttäytyi kahden miehen kohdalla selkeästi ehkäisevänä tekijänä (4 mainintaa). Pettymys siihen, ettei ollut aikaisemmin päässyt hoitoon, oli yhdelle miehelle vaikea paikka. Se tuli esiin useasti haastattelun aikana. Hoitoon pääsyn vaikeus on ulkopuolinen motivaatiota ehkäisevä tekijä. Sillä on selkeästi vaikutusta motivaatioon, koska se aiheuttaa lisäksi turhautumista.

“mutta en ole päässyt tänne, mä olen yrittänyt Tyynelään, ei nää XXXX anna maksusitoumusta niin vaan..viikoks yritin tulla, mutta ei tullut maksusitoumusta ja oisin varmaan jo töissä ”

5.7 Yhteenveto keskeisistä tutkimustuloksista

Tämän aineiston pohjalta isyydellä on motivaatioon ja sen heräämiseen keskeinen vaikutus. Isyys edistää monen tekijän kautta motivaatiota. Merkittävimmäksi tämän aineiston pohjalta nousi käytöstä seuraavien negatiivisten kokemusten vaikutus. Huono omatunto, häpeä ja syyllisyys vaikuttavat edistävästi motivaation syntymiseen ja osaltaan myös sen ylläpitämiseen. Lisäksi lapsen vaikutus miesten alkoholinkäyttöä estävänä tekijänä oli suuri, varsinkin silloin, kun lapsi oli läsnä heidän elämässään. Yksittäisistä elämän tapahtumista selkeimmin nousi esiin lapsen syntymän vaikutus motivaatioon raitistumisessa. Tuona ajankohtana oli todennäköisintä, että miehet olivat raittiina pitkiäkin aikoja. Miehet kokivat myös tärkeäksi, että pienten lasten vanhemmille olisi tietoa ja tukea hoidon taholta tarjottavana. Motivaatiota vahvistavista tekijöistä merkittävin oli isyyden uusien roolien omaksuminen. Tulevaisuudessa miehet näkivät itsensä toimimassa esikuvana ja hyvänä isänä. Tämän he kokivat vahvistavan motivaatiota. Tutkimus aineistosta nousi esiin myös alkoholismin periytyvyyden vaikutus sekä sukupolvien ketjun merkitys miehille. Ehkäisevistä tekijöistä merkittävin yksittäinen tekijä oli avio- tai avoeron vaikutus miehen motivaatioon.

6 POHDINTA

6.1 Tulosten tarkastelu

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, millainen vaikutus isyydellä on päihdekuntoutujan motivaatioon sekä kuinka päihdehoidossa olevat miehet itse kokivat tilanteensa ja isyyden vaikutuksen heidän toipumisprosessissaan. Tulosten perusteella vanhemmuus on merkittävä tekijä toipumisessa.

Motivaation saavuttamiselle on tärkeää tunnistaa ja poistaa esteitä, jotka saattavat muodostua muutosprosessin edetessä (Miller & Rollnick 1991, 21). Näin ollen motivaatiota ehkäisevät tekijät antavat myös mahdollisuuden motivaation syntymiselle. Tässä aineistossa miehet pohtivat motivaatioon vaikuttavia tekijöitä suhteessa isyyteen. Isyys näyttäytyy merkittävänä tekijänä miesten toipumisprosessissa. He toivat esille tekijöitä, jotka vaikuttavat motivaatioon raitistua edistävästi, vahvistavasti ja ehkäisevästi. Osalle motivaatio raittiuteen on herännyt jo vuosia sitten ja osalle lähimenneisyydessä. Vaikka Millerin ja Rollnickin (1991) mukaan esteiden tunnistaminen on tärkeää, tämän aineiston pohjalta selkeimmin esiin tuli motivaatiota edistäviä ja vahvistavia tekijöitä. Vanhemmuus koettiin positiivisena tekijänä elämässä ja se saattaa olla syy, miksi juuri positiiviset asiat nousivat keskeiseen asemaan aineistossa. Hoitotyössä voidaan motivoinnin tukena käyttää kannustavia strategioita, jotka sopivat kulloiseenkin muutosvaiheeseen (Miller 2008, 30).

Millerin (2008, 20) mukaan motivaatioon vaikuttavia tekijöitä ovat mm. yksilön voimakkaat elämäntapahtumat sekä käytön kielteiset seuraukset. Tämän tutkimuksen tulokset tukevat käytön kielteisistä seurauksista nousevan motivaation merkitystä. Häpeän välttäminen oli merkittävä tekijä motivaatiota lisäämässä. Tulosten mukaan miehet eivät halunneet, heidän lapsiensa kokevan, että isä on alkoholisti. Juuri tämä seikka on raitistumistavoitteita tukeva. Alkoholismi koetaan ulkopuolisesta näkökulmasta leimaavana. Vanhemman ollessa alkoholisti, se leimaa myös heidän lapsensa. Tämän vuoksi halutaan pyrkiä raittiuteen, jotta lapset välttyisivät kyseiseltä leimalta. Lapsesta huolehtiminen ja myös lapsen oman ymmärryksen kehittyminen näyttäytyy motivaatiota lisäävinä tekijöinä, erityisesti niiden miesten kohdalla, joilla on pieniä lapsia. Erityisesti juuri lapsen ikä näyttäytyy merkittävänä tekijänä. Niiden miesten kohdalla, joilla on pieniä lapsia, motivaatio on korkeimmalla. Vanhempien

lapsien kohdalla omat vaikuttamisen mahdollisuuden koetaan vähäisemmiksi, jonka vuoksi asialla ei ole niin suurta merkitystä, vaikka merkitystä onkin. Negatiiviset kokemukset suhteessa omaan toimintaa lisäsi motivaatiota huomattavasti. Huono omatunto alkoholin käytön seurauksena sekä häpeä ja syyllisyys omista teoista vaikutti merkittävästi haluun raitistua. Koski- Jänteen (1991) tutkimuksessa alkoholit, joilla on lapsia, kokivat syyllisyyttä ja sitä kautta heillä oli myös enemmän saavutettavaa raitistumisen myötä. Lisäksi tutkimuksessa todetaan, että vanhemmuus on parisuhdetta merkittävämpi toipumista ennustava tekijä. Lapsi antaa merkityksen elämälle ja pakottaa ottamaan vastuuta ulkoisen elämän edellytyksistä. (ks. Ruisniemi 2006, 175, 251.) Mielenkiintoista oli tulosten osalta, että syyllisyys ja häpeä olivat joidenkin miesten kohdalla myös motivaatiota estävä tekijä. Tämä voi selittyä sillä, että he olivat muutosvalmiudessaan eri kohdassa kuin syyllisyydestä ja häpeästä motivaatiota saavat miehet.

Ruisniemen (2006, 250) tutkimuksessa mielenkiintoinen seikka on se, ettei syyllisyydestä tullut mainintoja lainkaan. Tämän aineiston pohjalta juuri syyllisyys ja huono omatunto nousivat merkittävimmäksi tekijäksi edistämään motivaatiota ja sen syntymistä. Huono omatunto seuraa lähes jokaista alkoholikäyttökertaa ja usein seurauksena on ollut velvollisuuksien laiminlyönti, mikä osaltaan on lisännyt miehen kokeamia negatiivisia tunteita. Lapsi vaikutti suuresti, miten mielekkäänä alkoholin käyttö koettiin. Mitä enemmän lapsen kanssa oltiin tekemisissä, sitä voimakkaammin koettiin alkoholin käytöstä seuraavat henkiset kokemukset. Isyys koettiin merkittävänä tekijänä, josta haluttiin suoriutua mahdollisimman hyvin. Alkoholin käytön voi nähdä estävän mm. isyyden tehtävän toteutumista ja sen seurauksena miehet kokivat voimakkaita syyllisyyden tunteita. Hokkasen (2005, 126) tutkimuksen mukaan erisät ylipäättänsä kokivat syyllisyyden tunteita, ilman alkoholiongelmia, koska eivät voineet riittävästi viettää aikaa lapsensa kanssa.

Lapsella on ollut selkeä vaikutus miesten alkoholin käyttöön ja motivaatioon olla raittiina. Ruisniemen (2006, 192) tutkimuksessa käy ilmi, että vanhemmuus voi olla voimavara toipumisessa ja toimia sitä kautta voimavarana lapselle, isyys näyttäytyy merkittävänä voimavarana riippuvuuksista toivuttaessa. Samansuuntaisia tuloksia on nähtävissä myös Koski-Jänteen (1991) tutkimuksissa, joissa hoidon ennustettavuuden kannalta lasten olemassaololla on merkitystä hoidon onnistumiselle (ks. Ruisniemi

2006, 253). Tämän aineiston pohjalta lapsen olemassaolo vaikuttaa siihen, että osa miehistä tavoittelee täysraittiutta kohtuullisen käytön sijasta. Lapsi koetaan usein pelastavana enkelinä, jolloin lapsi mahdollistaa miesten olemassaolon. Vaikka miehet eivät olekaan kyenneet olemaan täysin raittiina elämänsä aikana, lapsi on vähentänyt käyttöä huomattavasti.

Lapsen syntymällä oli suuri vaikutus haluun raitistua ja usein juuri tuohon aikaan miehet pystyivät olemaan pitkiäkin aikoja käyttämättä alkoholia. Syntymän vaikutus näkyi selvästi niin, että synnytyksessä mukana olleet miehet kokivat suhteen lapseen syntyneen jo tuolloin. Syntymä oli tilanteena jotain todella erityistä ja merkityksellistä, joten sillä näyttää olevan merkitystä motivaation synnyssä. Juuri muuttuvilla elämäntilanteilla on merkitystä motivaation käynnistäjänä (Miller 2008, 20.) Tässä aineistossa raittiusjaksot ajoittuivat juuri raskauden loppuvaiheeseen tai ajalle syntymän jälkeen, joten tämän aineiston pohjalta nämä ajankohdat näyttävät merkittävänä jaksena raittiuden syntymisessä. Isät heräävät usein juuri lapsen syntymän aikoihin huomaamaan oman isyytensä ja sen merkityksen itselleen.

Osalla miehistä vahva motivaatio on herännyt nykyisellä hoitajaksolla ja he mainitsevat, että juuri vanhemmuuden esille ottaminen ja lapsen mukaan ottaminen keskustelun tasolla hoitoon, on vaikuttanut heidän motivaatioon huomattavasti. Vanhemmuus toimii minäkuvaa konstruoivana elementtinä, joka tukee riippuvaisen ihmisen minäkuvan muutosta, jota vaaditaan toipumisen onnistumiseen (Ruisniemi 2006, 245). Merkittäväksi tekijäksi nousi pienten lasten vanhempien asema päihdehoidossa. Vaikka yksittäisiä keinoja heidän asemansa parantamiseksi ei noussut esiin, heidän tilanteensa nousi esiin niidenkin miesten puheissa, joilla omat lapset ovat jo vanhempia. Lapsista puhuminen ja heidän esiin ottaminen toimii merkittävänä motivaatiotekijänä hoidossa ja motivaation synnyttämisessä. Miehet tarvitsevat tukea ja heidän on hyvä saada tuntee olevansa tärkeitä ja merkityksellisiä läheistensä elämässä. Motivaation vahvistumisessa on tärkeää, että hoitoon on otettu mahdollisuuksien mukaan perhe ja puoliso.

Isällä on useita eri rooleja. Tästä aineistosta merkittävimmit tulevaisuuden rooleista nousivat isän rooli esikuvana. Ihminen voi tulkita tuolloin mennyttä elämää uudessa valossa, jolloin prosessia voidaan kuvata elämäntarinan uudelleen kirjoittamiseksi.

Näin ollen uusien isyyden roolien muodostuminen toimii motivaatiota edistävänä tekijänä miehillä. Ruisniemen (2006, 246) tutkimuksen mukaan uusien roolien omaksuminen voi aiheuttaa ristiriitoja, kun riippuvaisen rooli muuttuu esimerkiksi lähemmäksi isän roolia. Lisäksi isänä olemiseen kuuluu raittiina oleminen haastattelieni miesten mukaan. Tämän aineiston pohjalta roolit vahvistuivat motivaation synnyn myötä. Roolit vahvistuivat myös toipumisen myötä. Vastuunottaminen omasta käyttäytymisestä suhteessa lapseen nousee merkittäväksi tekijäksi. Tässä yhteydessä miehen rooli huolenpitäjänä nousee tärkeäksi tekijäksi. Miehen rooli yhteiskunnassa on perinteisesti nähty huolenpitäjänä ja elättäjänä. Alkoholin käytön seurauksena useimmalla miehellä tuon roolin ottaminen ei ole onnistunut. Raittiuden myötä lapsia halutaan auttaa niin henkisesti kuin taloudellisesti. Tämä toimii motivoivana tekijänä raittiudelle, jotta isänä olemista voitaisiin toteuttaa täysipainoisesti.

Miehet kokevat vastuun alkoholin käytöstään olevan heillä itsellään. He eivät hae syntipukkeja muualta, vaan ottavat vastuun itselleen kannettavaksi. Lasten osuus sukupolvien ketjussa näyttäytyy lähinnä niin, että heidän vuoksi haetaan raittiutta, koska ei haluta antaa mallia vääränlaisesta alkoholin köytöstä. Tämä kytkeytyy tuloksissa myös häpeän ja syyllisyyden tunteisiin. Miehet haluavat toimia esikuvina lapsilleen.

Tästä aineistosta motivaatiota ehkäisevistä tekijöistä merkittävimmit nousivat avio- tai avoero sekä eron vaikutus alkoholin käytön lisääjänä. Motivaatiota ei päässyt syntymään, koska juominen lisääntyi usein eron jälkeen runsaasti. Alkoholin käytön lisääntyminen näyttää vähentävän motivaatiota raitistua. Tulokset tukevat Tiina Hokkasen tutkimusta (2005, 73), jonka mukaan alkoholin käyttö usein lisääntyy eron jälkeen ja tänä voi aiheuttaa epäluottamusta miestä kohtaan ja hänen kykyihin toimia vastuullisena isänä. Vaikka kohtaamisen välttäminen on lapsen kannalta hyvä asia, se näyttäytyisi tämän aineiston mukaan motivaatiota vähentävänä tekijänä. Alkoholin käyttöä oli aina runsaammin, kun lasta ei tavattu. Useimmiten lapset olivat isällään harvemmin, kuten joka toinen viikonloppu. Jos väliaikoina alkoholin käyttö oli runsasta, se usein edisti sitä, etteivät sovitut tapaamiset päässeet toteutumaan. Eronneille päihdeongelmallisille tulisi tarjota tukea raittiuden tavoittelussa, jotta he voisivat raittiuden myötä pyrkiä kohti vastuullista ja osallistuvaa vanhemmuutta. Merkittävää on se, että vanhempien keskinäinen suhde saadaan korjatuksi, jotta jaettu vanhemmuus voisi toteutua.

Vanhemmuudella näyttää olevan suuri merkitys toipumisprosessissa niin motivaation herättäjänä kuin ylläpitäjänä. Tämän vuoksi on tärkeää tukea isien vanhemmuutta, jotta myös lapsen etu toteutuisi ja heillä olisi molemmat vanhemmat elämässään. Isille juuri vanhemmuus näyttäytyi merkittävänä tekijänä raittiuden tavoittelussa. Tämän vuoksi vanhemmuutta voidaan käyttää motivointimenetelmänä ja osana hoitoa sekä kuntoutusta.

Millerin (2008, 30) mukaan toipumisessa on tärkeää tunnistaa muutoksen eri vaiheet. Vaikka tässä tutkimuksessa ei suoranaisesti aineistoa peilattu muutosmotivaatiomalliin, niin miesten puheesta oli tunnistettavissa eri vaiheiden merkkejä. Osa miehistä oli vasta tuolla hoitajaksolla kokenut motivaation heräämisen ja osa miehistä oli jo pitkään toipunut alkoholi ongelmasta. Samoin aineistosta nousi esiin perheen vaikutus muutosmotivaatioon. Näin ollen isyys voidaan tulkita yhdeksi muutosta tuovaksi tekijäksi. Isyys ja raittiin elämän mukanaan tuomat positiiviset muutokset voivat edelleen motivoida miehiä muutoksessa. Hoitajalle isyyden tunnistaminen yhdeksi motivaatiota selvästi lisääväksi tekijäksi, auttaa keskittymään hoidossa motivaation ylläpitämiseen ja sen vahvistamiseen.

6.2 Tulosten luotettavuus

6.2.1 Haastattelujen onnistuminen ja mittarin luotettavuus

Teemahaastattelu (liite 2) toimi tämän opinäytetyön tarpeisiin nähden haastattelutapana hyvin, koska sen avulla käsiteltäviä aiheita voitiin rajata ja haastattelussa keskityttiin aiheen kannalta olennaisiin asioihin. Mielestäni onnistuin teemahaastattelurungon laatimisessa, koska sain vastauksia tutkimuskysymykseeni. Lisäksi vastauksissa nousi esiin spontaanisti erilaisia asioista liittyen isyyteen ja motivaatioon.

Laadullisessa tutkimuksessa, esimerkiksi haastattelun teemarungon tekemisessä, käsitteitä joudutaan kääntämään tutkittavien ymmärtämälle arkikielelle tai sovittamaan sanansa ymmärrettäväksi. (Eskola & Suoranta 2002, 75 & 78.) Koin tärkeäksi seikaksi sen, että käytin tavallista ja ymmärrettävää kieltä, koska akateemisen sanaston käyttäminen ei olisi ollut tarkoituksenmukaista.

Haastattelujen kannalta ongelmaksi olisi saattanut nousta, kuinka luoda luottamus-

suhde lyhyessä ajassa. Mielestäni haastateltavat kuitenkin uskalsivat vastata avoimesti kysymyksiin. Eräs haastateltava sanoikin, että “eihän näissä asioissa ole mitään hävettävää”. Todennäköisemmin itse suhtauduin asioihin varovaisemmin kuin olisi ollut tarpeen. (Hirsjärvi & Hurme 2008, 94- 99.) Lisäksi tekemämme kirjallinen sopimus saattoi edistää luottamuksen syntymistä, koska sen avulla sidotaan haastattelun toteuttaminen tutkimussopimuksessa mainittuihin ehtoihin virallisesti. Haastateltavat kertoivat avoimesti elämästään ja itsestään. Haastateltavilla oli jo lähtökohtaisesti halua muuttaa elämäänsä ja he olivat jo hoidon aikana käsitelleet samankaltaisia asioita. Aineiston hankinnan onnistumista auttoi se, että haastateltavat ovat itse hakeutuneet hoitoon ja sitä kautta joutuneet käymään läpi omaa elämäänsä jo ennen haastattelujen toteutumista.

Haastatteluja tehtäessä pyrin tietoisesti ajattelemaan, että olin siinä haastattelijan, en hoitajan roolissa. Kuitenkin koin, että kokemuksellani päihdehoitotyöstä oli haastatteluissa apua, koska omat ennakkoasenteeni oli hyvin vähäiset haastateltavia kohtaan. Kokemus auttoi myös luomaan suhteen haastateltaviin helpommin. Osa haastateltavista ehkä jännitti tilannetta. Tämä ilmeni äänen vapinana ja vaikeutena aloittaa puhumista. Haastattelun edetessä he rentoutuivat ja ulkoiset merkit jännittämisestä katosivat. Pyrin tietoisesti toimimaan haastattelijana, en hoitajana, koska tuolloin pystyin olemaan puolueettomampi suhteessa haastateltaviin. Kuitenkin aikaisempi työkokemus päihdeasiakkaiden kanssa auttoi minua olemaan objektiivinen, haastateltavien elämäntapahtumat eivät herättäneet minussa voimakkaita tunteita.

Haastattelujen luotettavuutta voi arvioida pohtimalla sitä, että mitä haastateltavat olisivat hyötyneet vääristelemällä totuutta. On mahdollisuus, että haastateltavat ovat jättäneet kertomatta kaikista kipeimpiä asioita omassa toiminnassaan isänä. Kuitenkaan tutkimuksen asettelussa ei ollut keskeistä heidän onnistumisensa isänä, vaan haastateltavien kokemukset omasta motivaatiostaan. Keskeisiksi tekijöiksi nousivat myös heidän mielikuvansa omasta toiminnastaan tulevaisuudessa, joten sen puolesta heillä oli vapaus kertoa ajatuksistaan vailla leimaantumisen pelkoa.

Tässä tutkimuksessa keskeisenä käsitteenä oli motivaatio, joka on käsitteenä moniselitteinen ja vaikka päihdehoidossa siitä puhutaankin, sen ymmärtäminen voi olla haastavaa aiheeseen perehtymättömälle. Tuolloin voidaan käyttää ilmaisua “halu olla

selvinpään”, mutta haastatteluissa tuli ilmi, että käsite motivaatio on tuttu henkilöille, joilla on kokemusta päihdehoidosta. Haastatteluissa käytettiin molempia ilmauksia rinnakkain. Haastateltavat käyttivät molempia ilmauksia puhuessaan halusta olla selvin päin tai seikoista, jotka vaikuttavat heidän haluunsa raitistua.

6.2.2 Aineiston analyysin onnistuminen

Olin perehtynyt aihepiiriin hyvin laajalti ja pyrin saamaan tietoa hyvin monelta eri tieteensuunnalta, kuten hoitotieteestä, sosiologiasta, lääketieteestä sekä sosiaalityön parista. Kuitenkin tämä saattoi myös aiheuttaa, että yritin liian laajasti tarkastella aihetta ja itse tutkimuskysymys peittyi materiaalipaljouden alle. Tätä yritin estää pitämällä tutkimuskysymystä koko ajan tietoisesti mielessäni. Tutkimuskysymys oli koko ajan edessäni näkyvillä.

Aineisto oli tämän tutkimuksen tarpeisiin nähden sopivan kokoinen. Saturaation kannalta vastauksia saatiin riittävästi, jotta uusia ja myös samoja mainintoja esiintyi riittävästi eri haastateltavilta. Lisäksi haastattelujen aika oli riittävä, koska haastattelusta sai riittävästi vastauksia vastaamaan teemahaastattelu kysymyksiin (Paunonen & Vehviläinen- Julkunen 1997, 218). Aineiston kohderyhmän rajausta vaikutti siihen, että lähtökohdiltaan aineisto muodostaa yhtenäisen kokonaisuuden. Isyyden vaikutus motivaatioon ja motivaatio ylipäättään on ilmiönä monisyinen. Tämän vuoksi esitys voi tuntua paikoittain hajanaiselta. Isyys vaikutti miesten elämään monitahoisesti ja se leikkasi läpi koko tämän hetkisen elämän. Kuitenkin aineistosta nousi esille selkeitä seikkoja, jotka vaikuttivat motivaatioon joko ehkäisevästi, edistävästi tai vahvistavasti. Tulokset selkiytyivät ja elivät koko analyysiprosessin ajan ja keskeisimpänä tekijänä analyysiprosessissa oli, että tulokset vastasivat tutkimuskysymykseen. Edistävien ja vahvistavien luokkien jaottelu voi tuntua paikoin keinotekoiselta, koska useat asiat vaikuttavat sekä edistävästi että vahvistavasti ja syyllisyyden ja häpeän osalta myös ehkäisevästi.

Tulosten luotettavuuden kannalta on tärkeää, että tuloksia tarkastellaan sen kehyksen läpi, jonka tutkija ja haastateltavat luovat. Tulokset ovat tulkitsemieni haastateltavien subjektiivisten kokemusten ja ajatusten kautta. Olen pyrkinyt objektiivisuuteen kaikissa toimissani. Mielestäni omaa analysointia auttoi se, että pidin taukoa haastatte-

lujen ja analysoinnin välillä, jotta mielikuvani haastateltavista eivät häirinneet analysointia. Kuitenkaan tauko ei ollut liian pitkä, koska mielestäni tavoitin haastattelujen sisällön ja niistä kumpuavat tulokset.

Luotettavuutta lisää myös se, että tuloksia kommentoivat päihdetyön ammattilaiset, joiden mukaan tulokset ovat yleistettävissä käytäntöön. Pieni riski tutkimuksessa oli suhteessa minun omiin ajatuksiin. Pyrin tietoisesti välttämään, etten tekisi liian aikaisia johtopäätöksiä tuloksista. Samoin riskinä on myös se, että olisin liikaa alkanut ymmärtämään ja sympatisoimaan haastateltavia, jolloin tulosten luotettavuus ja minun objektiivisyyteni olisi kärsinyt. Lisäksi tutkimuksen keston venyminen olisi voinut olla ongelma, jos en olisi säännöllisin väliajoin palannut tutkimuksen pariin. Tulosten luotettavuutta lisää, ettei minulla oli mahdollisuus antaa myös intuitiolle tilaa ja aikaa.

Analyysin luotettavuuden arvioinnista voin sanoa, että olen pyrkinyt tietoisesti pitämään opinnäytetyön kaikki vaiheet selkeästi seurattavana. Muun muassa analyysinvaiheita voi seurata analyysiä esittelevästä taulukosta (liite 2). Analyysi antaa vastaukset molempiin tutkimuskysymyksiin. Erityisesti se vastaa kysymykseen, isyyden vaikutuksesta motivaatioon. Toiseen kysymykseen toimintatapojen tunnistamisesta, analyysissa ei tullut niin selkeitä vastauksia. Tämä voi johtua siitä, että keskityin analyysissä enemmän etsimään vastausta isyyden vaikutuksesta motivaatioon. Toimintatapojen tunnistaminen oli kysymyksenä ehkä vaikeasti ymmärrettävä, enkä siis löytänyt tämän vuoksi niin selkeitä vastauksia kysymykseen. Analyysivaiheessa toinen kysymys jäi taka-alalle ja tämän vuoksi vastauksia en siihen niin aktiivisesti etsinyt tai niitä nostanut raportissa esiin. Kuitenkin kakeasti voidaan sanoa, että edistävät tekijät vastaavat kysymykseen, miten isyys vaikuttaa motivaatioon. Toimintamalleja päihdeongelman tukemiseen voidaan löytää motivaatiota vahvistavista sekä estävistä tekijöistä. Tulosten yleistettävyydestä todettakoon, että tulokset ovat suuntaa antavia. Tuloksi ei voida yleistää koskemaan koko maan tämän tyyppistä kohderyhmää. Kuitenkin tutkimus antaa lisätietoa isyyden vaikutuksesta motivaatioon raitistua.

6.3 Johtopäätökset ja jatkotutkimusaiheet

Päihdeongelma nostetaan usein erilliseksi ongelmaksi, jota pyritään ratkaisemaan. Tärkeää olisikin, että päihdeongelman tunnustetaan koskettavan koko ihmisen olemista ja elämää. Ihminen on psykofyysinen kokonaisuus ja häneen vaikuttavat lukuisat eri tekijät. Vanhemmuus voidaan nähdä yhtenä merkittävänä tekijänä ihmisen elämässä ja se tulisikin huomioida kaikessa hoitamisessa. Koska vanhemmuutta voidaan käyttää motivaatiota lisäävänä ja tukevana tekijänä hoidossa, vanhemmuuden esille ottaminen ja siitä keskusteleminen hoidon aikana on tärkeää. Lapsella ja isyydellä on merkittävä vaikutus motivaation heräämiseen sekä sen ylläpitämiseen. Tämän vuoksi olisikin tärkeää kehittää mittareita, jotka mittaavat motivaatiota ja ottavat myös huomioon sosiaaliset seikat, kuten lapsen olemassaolon, motivaation kehitymisessä. Päihdehoitotyön kehitysohjelmaan voisi liittää myös isän, myös etä-isän, näkökulman. Tämä vaatii hoitotyön kehittämistä siihen suuntaan, että molempia vanhempia hoidetaan ja tuetaan vanhemmuudessa. Tällä hetkellä hoitopaikkoja tarjotaan vain naisille. Perusteluna on käytetty, etteivät miehet sitoudu hoitoon tai raittiuteen riittävästi. Kuitenkin tämän tutkimuksen pohjalta voidaan todeta, että miesten ollessa riittävän motivoituneita muutokseen, vanhemmuudella on merkitystä. Näin ollen sellaisia hoitopaikkoja, jossa tämä asia tunnustetaan ja tunnustetaan, tulisi olla riittävästi tarjolla.

Lapsen syntymällä on vaikutusta motivaation heräämiselle ja lisääntymiselle. Tämä mahdollistaa intervention todennäköisemmän onnistumisen. Äitiyshuollossa ja neuvolatyössä tulisi kartoittaa päihdeongelmia aktiivisesti, koska motivaation kannalta lapsen syntymä ja sen läheisyys vaikuttaa positiivisesti myös isään. Lisäksi aineistosta nousi esille spontaanisti seikka, että pienten lasten vanhemmat tarvitsevat tukea erityisesti. Neuvolatyössä olisi tärkeä, että päihdeongelmasta voitaisiin keskustella ilman leimautumisen pelkoa. Päihdeongelmat aiheuttavat paljon kärsimystä ja ovat vaikeita myös hoitohenkilökunnalle. Kuitenkin koulutuksen ja tiedon lisääntymisen kautta päihdeongelmaisia henkilöitä pitäisi pystyä kohtaamaan. Varhainen puuttuminen ehkäisee monia ongelmia ja toimii niin lapsen kuin vanhempien parhaaksi.

Tämän aineiston perusteella avio- tai avoerolla on vaikutusta alkoholin käyttöön ja motivaatioon. Tämän vuoksi olisikin tärkeää tukea juuri erotilanteessa olevia henki-

löitä. Kriittinen vaihe vastaajilla eron suhteen oli ollut silloin, kun lapset olivat alle kouluikäisiä. Tämä perusteella voi päätellä, että kyseisen perusteella neuvolatyöllä on hyvät mahdollisuudet tukea tällaisessa elämäntilanteessa olevia perheitä. Neuvolatyön tulisi ottaa huomioon perhe kokonaisuutena, jolloin keskusteltaisiin molempien vanhempien alkoholinkäytöstä.

Isyyden vaikutusta motivaatioon tulisi tutkia tarkemmin mm. Prochaskan ja Di Clementen toipumisen muutosvaiheiden mukaisesti. Aihetta olisi mielenkiintoista tutkia tarkemmin, jotta selviäisi tarkemmin millaisia motivaatiotekijöitä lapsien olemassa olo tuo toipumisprosessiin. Saamani johtopäätökset perustuvat suppeaan ja valikoituneeseen aineistoon, joten yleistyksiä aineiston pohjalta ei voi tehdä. Tämän aineiston sisällä näytti kuitenkin löytyvät joitakin vahvoja yhteisiä teemoja ja seikkoja, jotka tukivat isyyden vaikutuksen merkitystä motivaation synnyssä ja ylläpitämisessä.

Koska opinnäytetyöni on hankkeistettu Valma- projektiin, näitä tuloksia tullaan käyttämään motivoivan haastattelun kehittämiseen. Omassa opiskelussa aion käyttää tuloksia niin, että pyrin toteuttamaan, terveydenhoitaja opintoihin liittyen, kyselyn Varkauden neuvoloissa koskien päihteiden käyttöä ja isyyden vaikutusta alkoholin käyttöön.

Lopuksi

Vaikka haastattelemi miehet kamppailevat alkoholiongelman kanssa vielä pitkäänkin, on isyys selvästi heille merkittävä asia elämässä. Sen ”sikspäkin” ei siis tarvitse kestää koko elämää, jonka jälkeen miehillä on mahdollisuus osallistua raittiina lastensa elämään ja jatkaa vanhemmuuden matkaa eteenpäin.

7 LÄHTEET

Eskola, Jari & Suoranta, Juha 1999. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Jyväskylä: Gummerus

Hirsjärvi, Sirkka, Remes, Pirkko & Sajavaara, Pirkko 1998. Tutki ja kirjoita. Tampere: Tammer-paino

Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena 2008. Tutkimushaastattelu – Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino

Hokkanen, Tiina 2005. Äitinä ja isänä. Yhteishuoltajavanhemmuus arjen kokemuksena. Jyväskylä: Jyväskylä University Printing House

Haavio- Mannila, Elina 2003. Johdanto. Teoksessa Holmila, Marja & Kantola, Janna (toim.). Pullonkauloja. Kirjoituksia alkoholistien elämästä. Jyväskylä: Gummerus

Huttunen, Jouko 2001. Isänä olemisen uudet suunnat - hoiva- isiä, etä- isiä ja ero- isiä. Juva: WS-Bookwell

Huttunen, Jouko 1999. Muuttunut ja muuttuva isyys. Teoksessa Jokinen, Arto (toim). Mies ja muutos. Kliinisen miestutkimuksen teemoja. Vammala: Tampere university press. 169-193

Inkinen, Maria, Partanen, Airi & Sutinen, Tiina 2000. Päihdehoitotyö. Tampere: Tammi

Itäpuisto, Maritta 2001. Pullon varjosta valoon- vanhempien alkoholin käytöstä kärsineiden selviytymistarinoita. Kuopion yliopisto. Sosiaalitieteen laitos. Kuopion yliopiston selvityksiä.

Koski- Jännes, Anja, Pienimäki, Anneli & Valtari, Maarit 2003. Yhteisvoimin muutokseen. Tutkimus laitoshoidon jälkeisen tuen lisäämisestä päihdeongelmaisilla. Järvenpää: Alkoholitutkimussäätiö

Koski- Jännes, Anja 1998. Miten riippuvuus voitetaan. Keuruu: Otava.

Koski- Jännes, Anja 2002. Social and personal Identity Projects in the recovery from addictive behaviours. Artikkelin lehdessä *Addiction research & theory*, Vol 10, No. 2., pp. 183-202.

Koski- Jännes, Anja 1991. The role of children in the recovery of alcoholic clients. *Contemporary Drug Problems* 18 (4). 629-644.

Koski- Jännes, Anja 2008. Motivoivan haastattelun periaatteet ja menetelmät. Teoksessa Koski-Jännes, Anja, Riittinen, Liisa & Saarnio, Pekka (toim). *Kohti muutosta. Motivointimenetelmiä päihde- ja käyttäytymisongelmiin*. Tammi: Jyväskylä. 41-64.

Kuronen, Marjo 2003. Eronnut perhe. Teoksessa Forsberg, H & Nätkin, R. *Perhe murroksessa. Kriittisen perhetutkimuksen jäljillä*. Helsinki: Gaudeamus

Kyngäs, Helvi. & Vanhanen, Liisa 1999. Sisällönanalyysi. *Hoitotiede* vol. 11 no.1 , 3-12.

Lukkarinen, Hannele 2001. Ihmisten kokemukset hoitotieteellisenä tutkimusilmiönä: Fenomenologinen lähestymistapa. Teoksessa Janhonen, S. & Nikkonen, M. (toim). 2001. *Laadulliset tutkimusmenetelmät hoitotieteessä*. Juva: Bookwell

Metsämuuronen, Jari 2001. Metodologiin perusteet ihmistieteissä. *Metodologia-sarja* 1. Viro.

Miller, William & Rollnick, Stephen 1991. *Motivational interviewing- preparing people to change addictive behavior*. New York: The Guilford press

Miller, William Motivaation ja muutoksen käsitteellistäminen (suom. Anja Koski-Jännes). 2008. Teoksessa Koski-Jännes, A., Riittinen, L. & Saarnio, P (toim). *Kohti muutosta. Motivointimenetelmiä päihde- ja käyttäytymisongelmiin*. Jyväskylä: Tammi

Mäkiranta, Marja 2003. Päihdeperheiden hoito työntekijän näkökulmasta. Teoksessa P. Niemelä, P. Siltala, T. Tamminen (toim.) Äidin ja vauvan varhainen vuorovaikutus. Juva: WSOY, 488-496.

Nätkin, Ritva 2006. Pullo, pilleri ja perhe. Vanhemmuus ja päihdeongelmat. Juva: Bookwell. 5-22

Ruisniemi, Arja 2006. Minäkuvan muutos päihderiippuvuudesta toipuessa. Tampere: Tampereen yliopisto paino

Ruisniemi, Arja 2006. Vanhemmuus päihderiippuvuuden toipumisen voimavarana. Teoksessa Nätkin, Ritva (toim). Pullo, pilleri ja perhe. Vanhemmuus ja päihdeongelmat. Juva: PS-kustannus. 165-187.

Savonlahti, Elina, Pajulo, Marjaterro & Piha, Jorma 2003. Päihdeäidit, vauvat ja varhainen vuorovaikutus. Teoksessa Niemelä, Pirkko, Siltala, Pirkko & Tamminen Tuula (toim.) Äidin ja vauvan varhainen vuorovaikutus. Juva: WSOY, 327-337.

Sinkkonen, Jari 2003. Lapsen varhainen isäsuhde. Teoksessa Niemelä, Pirkko, Siltala, Pirkko & Tamminen, Tuula (toim.) Äidin ja vauvan varhainen vuorovaikutus. Juva: WSOY. 261-267.

Sosiaali- ja terveysministeriö 2004. Alkoholiohjelma 2004-2007. Yhteistyönlähtökohdat 2004. Helsinki: Edita Prima.

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2002. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Jyväskylä: Gummerus

Vehviläinen- Julkunen, K. 1997. Hoitotieteen tutkimuksen etiikka. Teoksessa Pounonen, M. & Vehviläinen- Julkunen, K. Hoitotieteen tutkimusmetodiikka. Juva: WSOY. 203-124.

8 LIITTEET

8.1 Liite 1. Saatekirje

Tutkimus Vaiettu isyys- isyyden vaikutus motivaatioon kuntouttavassa päihdehoidossa.

Tutkimuksen tekijä: Suvi Suutarinen

Tutkimuksen yhteistyötahot: Mikkelin ammattikorkeakoulu hoitotyön koulutusohjelma sekä Tyynelän Kuntoutuskeskus

Haastattelun tarkoituksena on selvittää isyyden vaikutusta motivaatioon kuntouttavassa päihdehoidossa. Tutkimus toteutetaan teemahaastatteluna Tyynelän kuntoutuskeskuksessa 22.5.2008 sekä 27.5.2008. Tutkimuksessa noudatetaan yleisiä tutkimuksen eettisiä perusteita. asiat käsitellään luottamuksellisesti sekä käsiteltävät asiat pysyy vain tutkijan tiedossa. Haastatteluaineisto hävitetään, kun olen käsitellyt haastattelut. Tutkimusaineisto käsitellään niin, että haastateltavaa ei pysty tunnistamaan tutkimuksesta. Yhteystietoni löytyvät Tyynelän kuntoutuskeskuksesta.

Kiitos mahdollisuudesta tehdä yhteistyötä kanssasi.

Varkaudessa 19.5.2008

Suvi Suutarinen

8.2 Liite 2. Teemahaastattelu kysymykset

Taustatiedot lomakkeelle:

Ikä

Asumistilanne

Työllisyystilanne

Perhesuhteet, jos eronnut, niin monenko vuoden jälkeen ja mistä ero johtui tai jos naimisissa kauanko ollut?

Lapsien lukumäärä & heidän iät: jos ei halua sanoa tarkkaa ikää, niin luokitteluna voi olla esim. vauva, alle kouluikäinen, kouluikäinen, teini-ikäinen, aikuinen.

Varsinainen haastattelu

- päihteiden käytöstä lyhyesti, *kauanko olet käyttänyt ja miten vaikuttanut elämääsi? ALOITTAVAT KYSYMYKSET. Johdattelee aiheeseen*
- hoitohistoria piirteittäin (lyhyesti), *missä, milloin, monesti, onnistumiset, retkahdukset? Tai sitten vain nykyinen hoitotilanne, mitkä seikat vaikuttivat hoitoon hakeutumiseen? ALOITTAVAT KYSYMYKSET*
- Omien vanhempien päihdeongelma, *miten koet sen vaikuttaneen omaan vanhemmuuteesi.*
- isyys, lapsen/lapsien syntymä, *kuinka koit lapsen syntymän? miten se vaikutti päihteiden käyttöön? - suhde lapseen, millaiset välit sinulla on lapseesi/lapsiisi tällä hetkellä? Tutkimusten mukaan usein välit katkenneet*
- lapsen vaikutus motivaatioon katkaisuhoidossa, *koetko, että lapsi vaikuttaa haluusi olla selvin päin? Milla lailla se vaikuttaa? Millä lailla luulet hoidon vaikuttavan suhteeseesi lapsiin?*
- tulevaisuuden haaveet eli *millainen isä haluaisit olla lapsillesi nyt ja tulevaisuudessa? LOPETTAVA KYSYMYYS*

8.3 Liite 3. Analyysin kulku

Alkuperäisilmaus	Pelkistetty ilmaus	Alaluokka	Pääluokka
<p>”Lapsen syntymä merkkas hirmu paljon”</p> <p>”Sen (<i>syntymän</i>) jälkeen tuli tiedostaminen, ettei alkoholi sovi minulle”</p> <p>”Olin syntymän jälkeen pitkään raittiina”</p> <p>”Kyllä se on sitä vähentänyt, vaikken suurkuluttaja ole ollutkaan”</p> <p>”Eron jälkeen lapsi oli joka toinen viikonloppu hoidossa ja silloin oltiin selvin päin”</p>	<p>Lapsen syntymä merkitsi paljon</p> <p>Syntymän jälkeen päätös raitistumisesta</p> <p>Pitkään raittiina syntymän jälkeen</p> <p>Lapsi vähentänyt käyttöä</p> <p>Selvänä, kun lapsi hoidossa</p>	<p>Lapsen syntymän vaikutus motivaatioon raitistua</p> <p>Lapsi käytön vähentäjänä</p>	<p>Motivaatiota edistävät tekijät</p>